

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

1/2015

Цена 150 динара

*Прослава стогодишњице Колубарске битке
Божична и Светосавска посланица Његовог
преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована*

Прослава Божића у Епархији шумадијској

фото
репортажа

Младеновац

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ Каленик

Божјиња и Светосавска посланица Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована

стр. 2 и 5

*Архимандрит
Василије Бакојанис
Знаци времена и
свршетак света*

стр. 7

<i>Молитва Светог Владике Николаја српског.....</i>	<i>10</i>
<i>Александра Никифорова, Горњи Јерусалим као хронотоп византијске химнографије.....</i>	<i>12</i>
<i>Прослава стогодишњице Колубарске битке.....</i>	<i>16</i>
<i>Златна повеља Српске краљевске академије Његовом преосвештенству Епископу шумадијском Господину Јовану.....</i>	<i>17</i>
<i>Саша Антонијевић, Кратак преглед српско-руских црквених односа.....</i>	<i>25</i>
<i>Оливера Думић, мр Небојша Ђокић, Јаковић.....</i>	<i>31</i>
<i>Уснула у Господу најстарија монахиња и игуманија у СПЦ.....</i>	<i>36</i>
<i>Дејан Ђуричић, Слика о Богу код грађана Србије у социолошким истраживањима из 2010. године.....</i>	<i>37</i>

*Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Нова издања
Дечија страна*

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Миљин Марковић, протојереј, Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј, Небојша Младеновић, протојереј, Гордана Јоцић, Владан Костадиновић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и припрема: Дејан Манделц

Прослава стогодишњице Колубарске битке
Васкришња и Светосавска посланица Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована

http://www.eparhija-sumadijska.org.rs/

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXV,
Број 1, (217), 2015.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ЈОВАНА О БОЖИЋУ 2014. ГОДИНЕ

ЈОВАН

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ
СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ
ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА
УЗ СВЕРАДОСНИ БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:
МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

*Слава на висини данас рођеном од
Деве Богородице у пећини у Витлејему
јудејском (Седални по полијелеју)*

Тајна оваплоћења, зачећа и рођења Христовог има свој смисао у пројави слободе Сина Божијег, а са њом, и у слободи људској која је оличена у Пресветој Деве Богородици. Слободним прихватањем Очевог благовољења од Пресвете Деве, Син Божији је постао човек остајући предвечни Бог. О томе, заједно са Светим апостолима, благовести Свети Василије Велики: „Бог на земљи, Бог међу људима, Бог у телу.“ А Свети Јован Дамаскин казује да је доласком Сина Божијег на земљу „рођен не богоносни човек, него оваплоћени Бог“. „Господ Христос није прво био човек, па је потом постао Бог, него је као Бог постао човек да би нас обоготворио“, каже Свети Атанасије Велики.

У *Символу вере* исповедамо да се оваплоћење збило ради нас људи и ради нашега спасења. „Син Божији постаде Син човечији да би на крају и човек могао да постане син Божији“, говорио је Свети Иринеј Лионски. А по речима Светог Атанасија Великог: „Бог се очовечио да бисмо се ми обожили.“

Рођење Христово даје смисао рођењу сваког човека. Смисао живота сваког човека испуњава се у Њему, јер Он дође као Спаситељ света. Онај кога небеса не могу обухватити, дође и настани се међу нама и у нама. Син Божији дође у овај свет да свима дарује истинско људско достојанство, да дарује истинску љубав и истинско заједништво. Због тога у овај дан треба да отворимо своја срца и своје душе, да се испунимо Божанском љубављу да бисмо у њој могли прославити Бога живог и Његово оваплоћење, да бисмо могли љубити једни друге, да бисмо могли чинити добро једни другима и да би наша срца, браћо и сестре, постали дом Бога живог, Богомладенца Христа.

Богомладенца, као и сваке године, дочекујемо захвалним молитвама за све оно што је добро и спасоносно за нас, а посебно за мир, који нам је неопходан; и то онај Вишњи мир, за који је Господ рекао: *Мир вам остављам, мир свој дајем вам; не дајем вам га као што свет даје* (Јн 14, 27). Ми се, дакле, не молимо за неки неодређен мир из неког неодређеног света, већ за онај мир који је собом донео Господ наш Исусу Христос када је дошао на земљу. Вест о том небеском миру упућујемо и ми данас вама, драга наша децо духовна, са молитвом Богомладенцу да се усели у срца ваша, у

душе ваше, у животе ваше, као што се оне благословене ноћи уселио у срца и душе витлејемских пастира.

О миру се говори у целом свету и сви у свету вапију за миром. Пишу се многе књиге, доносе се многи прописи, закони, правила, а опет мира нема. Нажалост, све је више немира, мржње и злобе међу људима. Сведоци смо да никакви закони и прописи не доносе мир.

Шта је потребно да мир завлада у целом свету и у сваком људском бићу?

Најпре, да свако од нас уради онолико колико може и колико од њега зависи да се мир усели у свет. Али, зато је потребно да ми сами имамо мир са Богом, са собом и једни са другима, да, једном речју, сви радимо на миротворству. Миротворство је Божије својство, њиме човек постаје син Божији, по речи Христовој: *Блажени миротворци, јер ће се синови Божији назвати* (Мт 5, 9). Само они људи који се помире са Богом и са људима око себе наћи ће мир у својој души и само так-

ви могу постати истински миротворци. Таквима је мир на срцу и на језику. Иначе, онима који се у уму и у срцу не помире са Богом и са људима, мир је само на језику, а у срцу – рат и мржња. Због таквих данас је препун свет лажних миротвораца.

Још је старозаветни пророк казао: *Сви говорите мир, мир, а мира нема* (Јер 6, 14)! Кризе су свуда и на све стране, али схватимо једном да су све тешкоће судови Божији и прилике за наше покајање, као и да су сви поремећаји у свету и код нас резултат греха, деградације морала, да су последица отуђености, саможивости и себичности који су захватили цео свет.

Божићна порука мира, слогe и љубави, као и свих других вредности утемељених на Оваплоћеном Богу, храбрила је људе кроз све њихове недаће и патње свих ових две хиљаде и више година, па нам је она преко потребна и у овом нашем времену, када постоји опасност да све ове вредности буду заборављене.

Наше срце и наш живот створени су за Господа. Радујмо се данас у миру који је дарован ради спасења, али радујмо се томе дару на месту где се спасење даје, а то је Црква. Чудесна и тајанствена реалност празника не остварује се на сваком месту, мада је спасоносна за свако место. Та реалност остварује се само у Цркви, на светом сабрању, у Светој Литургији. Ту се Божић слави, јер се дарови Оваплоћеног Господа задобијају у Светој Евхаристији. Ту се ми сједињујемо са Богом који је постао човек. По речи Светог Григорија Богослова: „Празнујмо не варварски, него Божански; не светски, него надсветски; празнујмо не наш празник, него Нашега, или боље рећи Господњи празник, не болести него здравље, не саздање, него пресаздање.“

Иако нам се понекад учини да је свуда око нас мрак, да смо потонули, да нам нема спаса, ми хришћани не смемо да будемо безнадежни, јер наша је нада у Господа који је рекао да нас неће никада оставити. И неће – уколико ми не оставимо Њега! А где је Спаситељ, ту је и спасење. Где нема Спаситеља, нема ни спасења. А Спаситељ је међу нама, Он се родио ради нас, Он је страдао ради нас, Он је васкрсао ради нас, па нас неће ни заборавити. Јер, Он је рекао: *Ако жена заборави пород свој, ја те нећу заборавити* (Ис 49, 15). Ето нам утехе, ето нам радости које доноси рођење Христово.

Живели смо и живимо у разним приликама и неприликама, како у прошлости тако и у садашњости, коју је један мудри човек, обасјан светлошћу богопознања, описао реченицом: „Пред очима мрак, а из душе бије светлост.“ Свако ко у себи иоле носи светлост богопознања, која је свету засијала

рођењем Христовим, у свом свакодневном животу разгони мрак који лебди над нама и у нама. Христов улазак у историју, Његово Рођење било је *светлост велика која је засијала у области и у сенци смрти* (Мт 4, 16 и Лк 1, 78-79). У Њему, Речи Божијој, *беше живот, и живот беше светлост људима, и светлост светли у тами, и тама је не обузе* (Јн 1, 5).

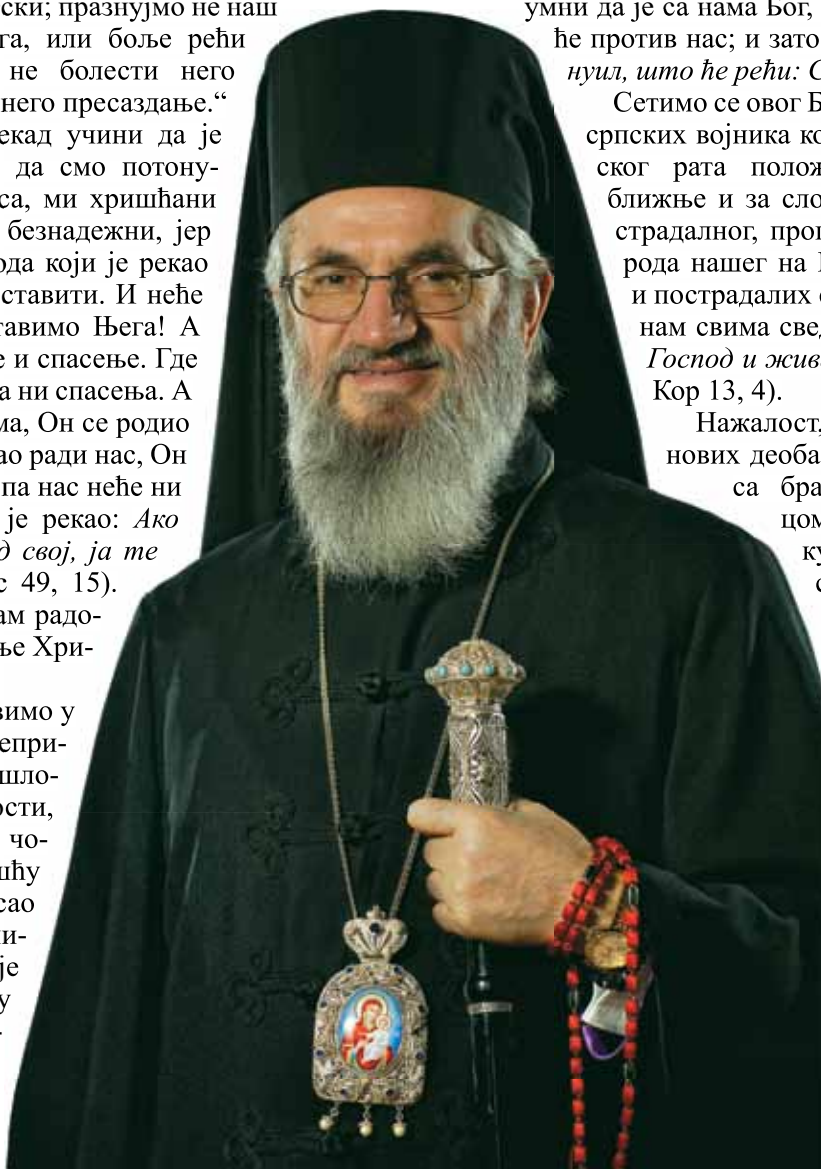
Та светлост обасјава и нас. Она изгони из нас меланхолију, депресију и апатију које нас обузимају док смо загледани само у таму свакодневице, због које нисмо у стању да се осврнемо уназад и поучимо на примерима предака. Недостаје нам снаге да сагледамо духовне, интелектуалне и физичке моћи које поседује сваки појединац и његови ближњи, као и ужа и шира заједница.

На Божић је љубав Божија пошла за човеком који је Богу окренуо леђа. А ништа не може тако да загреје људску душу, људско тело и људско срце као љубав. А када је љубав земаљска тако топла, каква ли је тек љубав Божанска која нам се даје као дар небески?! Када ми у земаљском загрљају осећамо ту снагу љубави, како ли је тек када Бог загрли човека, када га прими у своје наручје?! Када се Бог усели у човека, у човеково срце, у човеков ум, каква ли је то тек радост?! Када је толика радост када се сретнемо ми пролазни људи, колико ли је већа радост Бога видети, са Богом се срести?! Божић је дан у који смо се са Богом срели, у који смо Бога видели и Бога примили. И заиста, са нама је Бог, ако смо ми са Њим. Нека разумеју и неразумни да је са нама Бог, а када је Бог са нама, ко ће против нас; и зато Му је име такво – *Емануил, што ће рећи: Са нама је Бог* (Мт 1, 23).

Сетимо се овог Божића и христољубивих српских војника који су током Првог светског рата положили животе своје за ближње и за слободу златну. Сетимо се страдалног, прогнаног и поубијаног народа нашег на Косову и Метохији, али и пострадалих са свих простора. Божић нам свима сведочи и поручује: *Жив је Господ и жива ће бити душа наша* (2 Кор 13, 4).

Нажалост, и данас међу нама има нових деоба: опет не разговара брат са братом, родитељи са децом, деца са родитељима, кум са кумом, комшија са комшијом. Зар нам је мало несрећа из прошлост, подела и ратова у којима је више људи погинуло од братске руке него ли од окупаторске? Морамо бити свесни оне народне изреке: „Ваистину, ко неће брата за брата, тај ће туђина за господара.“

Али, ево нам Божића. Ево нам опет прилике за братско мирење и узајамно праштање. Пружимо

братску руку једни другима и све опростимо Рождеством Христовим.

Потребно је да са наше стране учинимо све најбоље како би се у нама родио Христос и са Њиме наш мир. Неопходно је да отворимо своје душе да би постале колевке новорођеног Христа. Ако нам је целе године туга притискала срце, нека се данас роди радост у Богомладенцу, јер слаavimo рођење највеће Радости, појаву Бога у лику човека. Ако нам је мржња целе године тровала срце, избацимо данас отров мржње из њега, јер данас слаavimo оваплоћење небеске љубави. Ако је целе године дрхтало у страху срце наше, у страху од бриге за сутрашњицу, у страху од непријатеља, у страху од болести и смрти, онда данас избацимо страх и сумњу из срца, јер ангелска уста говоре: *Не бојте се, јер гле, јављамо вам велику радост која ће бити свему*

народу, зато што вам се данас у Давидову граду родио Спаситељ, који је Христос Господ (Лк 2, 10-11).

И у ово тешко време, са надом у победу истине, добра и праведног мира, Божић нам говори да нада постоји, да се човек има у кога поуздати, јер Бог свакоме од нас пружа руку у свим животним околностима; у радости и жалости, у напуштености и самоћи, те запевајмо заједно са црквеним песником: „Поклањамо се Рождеству Твоме, Христе, покажи нам и Божанствено твоје Богојављење.“

Са том Божићном радошћу, ми вас, децо Божија Цркве Христове у Шумадији, поздрављамо сверадосним Божићним поздравом:

**МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!**

Срећна и Богом благословена наступајућа Нова 2015. године.

*Ваши молитвеник пред Богомладенцом Христом
Епископ шумадијски*

† Са Јован

САМОГЛАСНЕ СТИХИРЕ АНДРЕЈА ЈЕРУСАЛИМСКОГ

*Из службе празника телесног Рођења Господа,
Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа*

Глас 4.

Радуйте се праведни, кличите небеса, играјте горе – јер Христос се роди! Дјева изгледа попут херувима док седећи држи на грудима оваплоћенога Бога Реч. Пастири Новорођенога славе, маги Господару дарове приносе, анђели певајући говоре: „Недокучиви Господе, слава Ти!“

Отац изволе те Реч поста тело и Дјева роди Бога очовеченога. Звезда оглашава, маги се клањају, пастири се диве и сва творевина кличе.

Богородице Дјево, родивши Спаситеља, поништила си првобитно проклетство Евино, јер си постала Мајка Онога који је (плод) Очевог извољења и носила си на грудима оваплоћеног Бога реч. (Пошто) тајна не допушта испитивање, сви те само с вером слаavimo, кличући и говорећи заједно са тобом: „Необјашњиви Господе, слава Ти!“

Ходите, запевајмо мајци Спаситеља коју и након порпћаја видимо Дјевом: „Радуй се животом испуњени граде Цара Бога, у коме се настанивши Христос приреди спасење.“ С Гаврилом те песмама обасипамо, с пастирима ти славу одајемо, вапијући: „богородице, посредуј код Оног кога си родила за наше спасење!“

Превео са грчког Ненад Ристовић

СВЕТОСАВСКА ПОСЛАНИЦА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ЈОВАНА О САВИНДАНУ 2015. ГОДИНЕ

Ј О В А Н

МИЛОШЋУ БОЖИЈОМ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ СВЕТОСАВСКОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА И ДА МОЛИТВЕ СВЕТОГ САВЕ БУДУ СА СВИМА ВАМА

О Светом Сави је до сада много речено и доста написано, али још увек има шта да се каже и пише, и заиста, и у наше време остало је још много неизреченог. У његов спомен саграђено је више манастира и цркава и још увек се подижу. Али, највећи и најважнији храм Светог Саве је живи храм живог Бога озидан од живог камења, од његовог народа.

О њему, првом архиепископу „све српске и поморске земље“, с правом се говори као о јединственој личности српске историје. Изузетност Савиног живота је разлог што његову делатност изучавају научници разних струка, што се надахњују уметници и ствараци из многих области, мада се још увек недовољно истиче значај Светог Саве као теолога, духовника и просветитеља, као и његов допринос српској богословској мисли.

Дубоко је урезано у свест нашег народа да није било доброг дела у историји које не води порекло од Светог Саве. У нашој националној историји увек је био и заувек остао највећи и незамењиви народни вођа на путу из смрти у бесмртност, из овог пролазног у живот вечни. Према речима Преподобног Јустина Ћелијског, ми имамо у Светом Сави непогрешивог и неустрашивог вођу богочовечанског прогреса, који душу нашу претвара у бесмртну и вечну и невидљиво је даноноћним молитвама води кроз ову „воденицу смрти и уводи у Царство Христове бесмртности и вечности, где сва савршенства и све радости збратимљени живе“.

У личности Светог Саве, као и у личности сваког светитеља, имамо остварене богочовечанске животне циљеве, као што су стицање Господа Христа, живот у Њему и ради Њега. То је начин да човек савлада страсти у себи и у ближњима око себе. За све свете је Господ Христос све у свему, Он је све у души, све у срцу, све у животу, све у народу, све у држави.

Свети Сава је први Србин који је нашао модел како да његов народ живи у љубави са Истоком и у миру са Западом. Пут до откривања тог модела није био ни лак ни једноставан. Када је узрастао и сазрео да се позабави духовном, политичком и културном судбином свог народа, Срби су били подељени по шавовима који подсећају на данашње. Али, српски народ је у њега имао неограничено поверење због његове духовности, мудрости и одлучности. Безгранична оданост је проистичала и из његовог светог, праведног и жртвеног начина живота. Жртвовао се до крајњих граница за свој народ, молећи се за њега, служећи му Христовим примером: *Као што ни Син Човечији није дошао да му служи, него да служи и даде живот свој у откуп за многе* (Мт 20, 28). И заиста, Свети Сава је дао себе за Христа и за свој народ.

За њега Црква јесте народ Божији – Тело Христово. Он не говори да је Царство Божије негде тамо, него да је Господ присутан овде и сада у Цркви. Он казује да Христа не тражимо ни на небу ни на земљи пре него га потражимо у другом човеку. Ако Христа не нађемо најпре у ближњем, нећемо га наћи ни на неком другом месту. Проповедајући људима љубав и мир међу браћом, Свети Сава саопштава да се тако

Свети Сава, икона, манастир Морача, 1645. година

ствара заједница у којој царују ред и поштовање другог, а у коју је желео да уведе цео свој народ. А ред и достојанство, проистекли из љубави, вековима су чували нашу породицу, Цркву и целокупно друштво. Где нема љубави из које проистиче уређен поредак, нема ни заједнице као простора за спасење. Заједница са Христом и заједница људи међу собом, прелази и непрестиво границу – границу смрти. У њој више нема никаквих подела, чак ни поделе на живе и мртве: *Јер као што је ти јело једно и има удове многе, а сви удови једнога тијела, иако су многи, једно су тијело, тако и Христос* (1 Кор 12, 12).

Из Савиних беседа и житија која су написали Доментијан и Теодосије ово се јасно може виде-

ти. Служење Богу и Цркви је његово суштинско и најдубље стремљење. Ако то не знамо, остајемо без јасне представе о Светом Сави и о нама самима, о времену у којем живимо и о сопственим искушењима и могућностима. Свети Сава је уткан у све поре живота српског народа свог времена и свих доцнијих историјских периода све до данас. Све делове наше историје и све учеснике наше повести је оплеменио, облагородио, осветио. Благодатни смисао таквог живота и рада пратили су наш народ кроз векове, а и данас га прате. Његова светлост нам је светлила у тами ропства, његов ум нас је саветовао шта ваља чинити кад год смо били у недоумици и на историјској раскрсници.

Само захваљујући његовој помоћи, на једној, и спремности Срба да га следе и слушају као свог духовног оца, учитеља и просветитеља, на другој страни, ми смо се одржали на овој ветрометини до дана данашњег. И данас, ми свој опстанак видимо у што вернијем следовању Христовог пута који је пропутио и нама у аманет оставио Свети Сава. Осим овог пута, све друго су странпутице и беспућа. Зато можемо са Светим владиком Николајем да кажемо: благо мајци која Саву роди и Србима док их Сава води.

Буде ли следовао Светог Саву као свога вођу, оца, учитеља и просветитеља, наш народ ће остати и опстати ма где да живи на овом Божијем шару, а нарочито на светим косовскомехијским просторима. Ми смо увек, у свим нашим невољама и патњама осећали, а и сада осећамо, да нас Христос води молитвама Светог Саве. Осећали смо да нас Христос укрепљује његовим молитвама. А и даље ће бити тако, уколико останемо

у правој вери и у заједници са Једном, Светом, Саборном и Апостолском Црквом. А Црква је тамо где је сабран сав народ Божији у Христу, тамо где дејствује благодат Божија и где се раздају дарови које добијамо ради службе у Цркви, у том, по речима Светог Симеона Новог Богослова, „новом свету“ и „новом рају“ за који нас је припремио Свети Сава.

Веома је захвално говорити о Савином завету данас, када се поново актуелизује питање идентитета и вредновања нашег историјског и духовног памћења. Ова проблематика, једном речју, тиче се душе народа. А душа народна, према речима богоумног и Преподобног Јустина Ћелијског „није нешто одвојено од нас појединаца, она је органско јединство свих душа свих појединаца. Ма шта ти радио, ма шта мислио, ма шта осећао – твој рад, твоја мисао, твоје осећање прониче сву народну душу.“ То се односи на све силе народне душе, на све њене многоструке пројаве изражене кроз нашу православну културу. Темеље те културе поставио је онај кога је Црква Божија кроз сву вечност узнела као светилника и просветитеља и чији спомен данас прослављамо од краја до краја васељене. То је Свети Сава.

За његово име везује се постанак српског идентитета на свим плановима националног живота – духовном, политичком, културном, уметничком. Са њим је настало право, књижевност, почео је преображај уметности и формирање средњовековне националне и духовне идеологије која је у великој мери одредила даље токове наше историје.

Нас, данашње православне Србе, обавезује светосавско наслеђе. Обавезује нас, између осталог, да нађемо одговор на питање – шта нам је чинити у нашем времену? Човек се у свим временима налази пред избором који може бити користан или штетан, благотворан или погубан. У сваком случају јесте пресудан, јер се не тиче само нас, већ и оних који ће доћи после нас; не односи се само на историју него и на вечност.

Ако останемо верни Светом Сави као „наставнику и учитељу пута који води у живот“ и Светосављу као „православљу српског стила и искуства“, онда, упркос свему, можемо имати наду и благослов светитеља Саве, живог и прослављеног у вечној заједници љубави са Господом и са свима светима.

Помози нам Свети Сава да останемо деца Цркве и деца твоја.

Са жељом да вас све прате молитве Светог Саве упућене Христу Спаситељу, као и Наш благослов, честитамо вам нашу заједничку Крсну славу Савиндан.

Ваши у Христу Господу молитвеник пред Светим Савом,

ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ

Дано у престоном Нам граду Крагујевцу 27/14. јануара 2015. године

Г. Са. Јован

Архимандрит Василије Бакојанис

ЗНАЦИ ВРЕМЕНА И СВРШЕТАК СВЕТА

Одломак из књиге *Знаци времена и свршетак света* архимандрита Василија Бакојниса која је у припреми за штампу у оквиру издавачке делатности Епархије шумадијске

*Биће то време жалости, какве није било откако је на-
рода на земљи на до тада; у то ће се време спасити
народ твој, сваки који је записан у Књизи (Дан 12, 1).*

Пролог

Христос је рекао: „Отац мој до сада дела“ (Јн 5, 17), „одржавајући целу васељену“ (свети Јован Златоусти, *Беседа 38. на Еванђеље по Јовану*, PG 59, 214). Доћи ће, међутим, време када ће Господ престати да држи васељену у животу, те ће она престати да постоји. „Небо и земља ће проћи“ (Мт 24, 35).

Господ је више пута говорио и о свршетку света и о свом Другом доласку. Будући Његове слуге, све то треба да знамо до најмањег детаља, пошто су и те речи од неизмерног значаја управо зато што их је изговорио Господ. Стога ћемо у овој књизи изнети учење Христа и Његових апостола о есхатону, настојећи управо на „детаљима“.

Надам се да ће нас оно пробудити и довести још један корак ближе Христу. Амин.

1. Тајна Божја

Христос је својим ученицима рекао да овај свет има „рок трајања“ и да ће се по свршетку овог века збити Његов Други долазак (Мт 24, 3-30). Оставио им је, међутим, једну велику „празнину“. Није им рекао када ће тачно доћи до краја света и Другог доласка. Штавише, рекао им је да то не знају ни анђели, него само Бог (Мт 24, 36)!

Ученици су то схватили као избегавање одговора па су зато поново отишли код Христа, и то сви заједно, и изнова му поставили питање с намером да добију жељени одговор, наиме, тачан датум свршетка света (Свети Јован Златоусти, *Беседа 1. на Дела апостолска*, PG 60, 24). И Христос им поново није дао одговор који су очекивали, него им је рекао: „Није ваше знати времена и рокове које Отац задржа у својој власти“ (Дап 1, 7), изражавајући тиме да је то нешто што не треба да знају не само Његови ученици, него чак ни анђели, нико осим Бога. Толика је тајанственост!

Када се Христос вазнео, два анђела која су Га пратила казаше ученицима Његовим да ће поново доћи, али ни они не рекоше када тачно: „Овај Исус који се од вас узнесе на небо, тако ће исто доћи као што га видите да одлази на небо“ (Дап 1, 11). И ово указује на то да Господ ни на који начин није хтео да нам открије тачан датум Свог доласка и свршетка света.

Пошто нам никада није открио када ће доћи до овог великог догађаја, природно је да нас то интересује, да смо у неизвесности и да се питамо, па чак и да износимо своје мишљење о томе да ли се час приближио или није, и све у вези са тим. То, свакако, није грех, нити преступ неке Божје заповести.

Већ је свети Јован Златоусти, имајући у виду околности свога времена (4. век), дао сопствено предвиђање: „Јер су ствари дошле близу, и не знамо да ли ће се можда чак и у нашем нараштају свршити наш свет и доћи онај страшни дан који ће нас довести пред страшни и непристрасни суд. Већина знакова се већ остварила, и Еванђеље је проповедано у свој васељени, и ратови и

земљотреси и помори су се десили, тако да нисмо далеко“ (*Беседа на Еванђеље по Матеју*, 20, PG 57, 294).

Међутим, недопустиво је да изигравамо пророке и да одређујемо конкретне датуме и говоримо како ће се, на пример, 2015. или 2020. или 2013. збити крај света, кршећи тиме заповест Божју: „Није ваше знати времена и рокове које Отац задржа у својој власти“ (Дап 1, 7).

То значи да ако до нашег уха дођу „датуми“ у које ће се десити свршетак света, треба без расправе да их одбацимо, из чијих год уста да произилазе, па чак и ако их износе велики, свети и благодатни старци, а утолико више ако потичу од световних људи, или још горе, од врачева, гатара, лажних пророка и слично. Ако Бог није открио ову „тајну“ ни анђелима, зар би је открио људима, и то врачарима и гатарима (Понз 18, 10-12)?

Исто важи и за долазак антихриста који ће се појавити у последња времена. Ни овде не треба да одређујемо „датуме“, нити да верујемо у њих, од кога

год (понављамо!) да их чујемо, макар и из уста неког светитеља¹, као ни у то да се, наводно, родио антихрист, да студира на том и том универзитету, и многе друге сличне приче које се могу чути у наше време.

Његов долазак се непосредно повезује са Другим Христовим доласком. Прво ће доћи антихрист, а одмах потом и Христос (2 Сол 2, 1-3). И као што нико не зна када ће доћи Христос, па чак ни анђели (Мт 24, 36), тако нико, па ни анђели, не зна када ће доћи антихрист. Наравно, ни сам антихрист не зна када ће се појавити, него када дође „пуноћа времена“, Бог, који је владар свега, и анђела и људи и демона, даће допуштење антихристу да се појави.

До недавно (до осамдесетих година 20.

века), хришћани су се мање или више бавили временом Другог доласка Господњег. Желели су да сазнају нешто о овој значајној теми. Међутим, у последње време их више не занима када ће доћи Христос, него када ће доћи антихрист! „Када ће доћи антихрист?“, „Да ли се родио?“, питају. Тако је Христово место „украо“ прелукави антихрист!

Да ли смо се икада запитали да ли је и то нека замка, ђаволска обмана којом хоће да раслаби народ Божји, те да он остави по страни Христа и да се бави њиме? „Не бавите се антихристом, него Христом“, говорио је тада старац Пајсије (+1994).

Наравно да није грех бавити се антихристом. Уосталом, и у Писму се говори о њему. Међутим, грех је бавити се само њиме, а уопште, или врло мало се бавити Христом! Забога!

2. Син не зна?

Господ је рекао: „А о дану томе и о часу нико не зна, ни анђели небески, до Отац мој сам“ (Мт 24, 36; Мк 13, 32). Поставља се питање: ни Син који је сатворац (Јн 1, 3) не зна када ће доћи крај овога света? То зна само Његов Отац? Како је онда Син Бог, једносуштан своме Оцу?

Свети Василије Велики сматра да и Матеј (24, 36) и Марко (13, 32), наводећи како само Отац зна када ће доћи свршетак света, желе да нагласе да је почетак и извор знања Отац, а не да Син и Дух Свети не знају ништа о томе. Када, на пример, Син каже да „нико не зна Сина до Отац“ (Мт 11, 27), не искључује Светог Духа из познања, него говори о Оцу као „начелу“ Свете Тројице. Опет, „све што има Отац, моје је“, каже Син (Јн 16, 15). А „податак“ који поседује Отац јесте дан и час када ће доћи крај (Мт 24, 36; Мк 13, 32). Дакле, тај „податак“ поседује и Син, и наравно и Дух Свети. Према томе, све што зна Отац, зна и Син: „Као што мене зна Отац, и ја знам Оца“ (Јн 10, 15).

Другим речима, и Син зна када ће доћи свршетак света. На то нам указује и чињеница да предочава шта ће се све догодити пред крај (Мт 24, 2-29; Мк 13, 3-13; Лк 21, 7-28). Још појашњава да ће се прво догодити једно, а потом друго (Лк 21, 12; Мт 24, 8), „али још није крај“ (Мт 24, 6), показујући овим детаљима да нема само уопштено и неодређено знање, него зна и када ће тачно доћи крај света (Свети Василије Велики, *Писмо 236, Амфилохију, PG 32, 877-880*).

Наравно да Христос зна када ће тачно бити Његов Други долазак. Он сам ће поново доћи, зар је могуће да не зна када? Само из љубави није хтео да нам то открије, да би увек стражили чекајући Господа! А постоји ли шта боље од тога?

Дан недељни

„Ово је дан који створи Господ, обрадујмо се и узвеселимо се у њему“, пророковао је Давид (Пс 117, 14). Овај дан је изабрао Господ да оствари велике, јединствене и спасоносне догађаје. Навешћемо неколико.

У недељу је започео стварање света (Пост 1, 1-5), у петак је завршио, а у суботу се одмарао. У недељу се родио, у недељу је васкрсао, у недељу се јавио мироносицама и ученицима, у недељу је послао Светог Духа. У недељу се јавио светом Јовану Еванђелисти и у тај дан је он написао књигу Откровења (Откр 1, 10).

Зато је и према псалмопојцу недеља „осми дан“ (Пс 6, 1). То је дан који се не убраја у седам дана недеље, дакле у дане овога света, него при-

пада другом свету. Образ је будућег

века, једног и незалазног дана Царства Божјег (Свети Василије Велики, *PG 32, 52*).

Свети Оци, имајући у виду горе наведено, поучавају да ће се у овај велики и јединствени дан, у недељу, збити и Други долазак Господњи, и то ноћу, како се може закључити из приче о десет девојака (Мт 25, 1-12). Ноћу је дошао први пут, родивши се, и ноћу ће доћи поново.

Господ: „А када оне (пет лудих девојака) одоше да купе (уље), дође Женик, и готове уђоше с њим на свадбу, и затворише врата. А после дођоше и оне друге девојке говорећи: Господару! Господару! Отвори нам. А он одговарајући рече им: Заиста вам кажем, не познајем вас. Стражите, дакле, јер не знате дана ни часа у који ће Син Човечји доћи“ (Мт 25, 10-13).

3. Други долазак и први хришћани

Господ је, потсећамо, недуго пре распећа својим ученицима рекао да ће поново доћи (Мт 24, 3-30). Ученици су ову велику „новост“ поново чули приликом Христовог вазнесења у слави. „Људи Галилејци,

што стојите и гледате на небо? Овај Исус који се од вас узнесе на небо, тако ће исто доћи као што га видесте да одлази на небо“, рекоше два човека (анђела) који су били уз Господа при Његовом вазнесењу (Дап 1, 11).

Међутим, приликом вазнесења нису били окупљени само једанаесторица, него још и седамдесеторица ученика, мирносице и многи други, пошто се оно није одиграло у тајности. Тако је глас да ће Христос поново доћи чуло ово зачуђено мноштво које је „присутствовало“ вазнесењу. Усхићени, пренели су га од уста до уста по целој Јудеји. Преносили су га и ученици који су проповедали по свој васелини. Тако се развило мишљење и уверење првих хришћана да се приближава час доласка Христовог. „Маран ата“ (Господ долази), говорили су. „Касни“, „Још не долази“, говорили су опет (2 Пт 3, 9). Дакле, рана Црква је нестрпљиво чекала Други долазак Господњи!²

У овој атмосфери очекивања Господа живели су, барем у почетку, и апостоли. „Не доцни Господ с обећањем, као што неки мисле да доцни; него нас дуго трпи, јер неће да ико пропадне, но да се сви покају“, писао је врховни апостол Петар (2 Пт 3, 9), показујући тиме да је и сам очекивао да Господ дође „сада и овде“. „Децо, последњи је час, и као што чувсте да антихрист долази, и сада су се појавили многи антихристи; отуда знамо да је последњи час“, говорио је Јован (1 Јн 2, 18). „Ми који будемо живи о доласку Господњем“ (1 Сол 4, 15), писао је Павле солунским хришћанима, исказујући тако да је и сам очекивао Господа. „Господ је близу“, писао је Филипљанима (Фил 4, 5). А брат Господњи Јуда је рекао: „Јер вам говораху да ће се у последње време (мислећи на своје време), појавити ругачи који ће ходити по својим безбожним жељама. Ово су они који стварају раздоре, чулни су и духа немају“ (Јуда 1, 18-19).

Постепено је, половином 2. века, ово живо ишчекивање, уверење да ће Господ свакога часа доћи,

„ишчезло“ из срца хришћана. То, наравно, не значи да је ова значајна тема престала да их заокупља.

Напомена

Логично је да обични људи, лаици, промаше у својим предвиђањима о доласку Христовом. Међутим, то што су у својим предвиђањима погрешили скоро сви Христови апостоли делује нам нечувено! Па ипак није!

Као прво, Христос нам је „објаснио“ да ни анђели не знају када ће се збити Његов Други долазак, па према томе, ни апостоли нису знали. Због тога су, будући људи, и они правили своје прорачуне.

Као друго, апостоли јесу били богонадахнути, сасуди Духа Светога, али се нису поистовећивали са Њим, па да можемо да кажемо да су знали све што је знао и Дух. Не! Свети Дух није запосео њихов разум тако да су постали људи без људског ума! Не! Њихов мозак је радио, али, када је постојала потреба, руководио га је Дух Свети (Свети Василије Велики, *О Духу Светом*, 26, PG 32, 180).

То значи да нису увек били вођени Духом Светим, него су користили и сопствено расуђивање. „Није све што су учинили апостоли бивало божанском благодаћу. Бог је и њима допустио да многе ствари уређују сами“ (Свети Јован Златоусти, *Беседа 21. на Дела апостолска*, PG 60, 165). Према томе, и они су, будући људи, правили „грешке“, износили погрешна просуђивања и процене! Пример је апостол Павле који је ефеским презвитерима рекао да их више неће видети (Дап 20, 25), те су се они растужили (Дап 20, 38). Но ипак их је поново видео (2 Тим 4, 13-20)! Тражио је Тита у Троади (Дап 20, 1-3), а нашао га је у Македонији (2 Кор 2, 12-13). Јер „није увек деловала божанска благодат у Павлу, него је нешто чинио и сам“ (Свети Јован Златоусти, *Беседа 49. на Дела апостолска*, PG 60, 337).

Само је Бог савршен, свезнајући, познавалац срца, а човек не, ма колико да је свет, јер једно је Бог, а друго је човек.

Превела са грчког
Драица Тадић Папаниколау

напомене:

¹ „Само савршени могу увек да препознају која помисао у њиховој души потиче од Бога, која од њих самих, а која од демона!“ (*Лествица*, 26б, 70). „Како је ваше магаре липсало на путу?“, упита Антоније Велики двојицу посетилаца. „Како то знаш?“, упиташе га зачуђени посетиоци. „Рекли су ми демони!“, одговори им (*Старечник*, Ава Антоније, 12). Антоније је знао да разлучи када му говори Бог, а када ђаво! Али они који не знају, могу бити заведени и завести и друге!

² Због тога, када би неки хришћанин падао у тешко сагрешење, Црква не би предузимала неке озбиљне мере, него би остављала да проблем реши сам Господ којег су чекали, и тај хришћанин је одмах изопштаван из Цркве. Апостол Павле, на пример, коринтском хришћанину који је блуднички није дао опроштење, него је дао заповест локалној Цркви да га преда сатани, да би се оштро казнило његово тело, „да би се дух спасао у дан Господа Исуса“ (1 Кор 5, 5).

МОЛИТВА СВЕТОГ ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА СРПСКОГ

Ова молитва Богу Светог Владике Николаја (Велимировића) сачувана у оригиналном рукопису, пронађена је у великом старом Јеванђељу у библиотеци Црквене општине Шопић.

Као што се види из рукописа, молитву је Свети Владика написао 28. јануара 1945. године у цркви Светог Саве у Бечу, где се налазио по ослобођењу из злогласног логора Дахау.

У Шопић је доспела у време службовања архијерејског намесника колубарско-посавског протојереја ставрофора Богољуба Ђорђевића, дугогодишњег пароха шопићског. Не зна се поуздано како је овај рукопис доспео у библиотеку Црквене општине, нити је прота оставио неко сведочанство о томе. Претпостављамо да је молитву у Шопић донео неко од многобројних чланова Хришћанске заједнице, богомољачког покрета који је предводио Владика Николај, а који је у Шопићу и околини био веома развијен и организован.

По сведочењу протојереја ставрофора Недељка Кусмука, пароха шопићског од 1981. до 2013. године, прота Божа, који је био рођени ујак игуманије ћелијске мати Гликерије, често је одлазио у манастир Ћелије и одржавао чврсте везе са оцем Јустином, тако да постоји и могућност да је овај рукопис добио од преподобног Аве.

Бојан Чоловић, јереј

Молитва Богу

Господе Боже наш, Боже духова и свакога тела, не одвраћај лице твоје од нас но милостиво услиши и помилуј.

Овде на туђој земљи, као изгнаници и бескућници ми клечимо пред твојим величанством у које ни анђели и све првостворене силе небесне нису у стању да гледају од силног сјаја вечне славе твоје. Но земља је сва твоја па је твоје и ово место на коме клечимо тражећи с уздисањем саучесно лице Твоје молећи се скрушено: одврати праведни гњев Твој од нас, услиши нас и помилуј.

Туђа земља најбоље је уздисање за Тобом: робовање је најбоље за покајање, тамница је најбоља богомоља, страдање је најкраћи пут к Теби Створитељу свесилни и Оче наш милостиви. Ти свезнајући све то знаш па зато си и допу-

стио све ове невоље на нас грешне и прегрешне, да би прошавши кроз ову шибу зарђало гвожђе нашег карактера претворио у челик и угаљ и дијамант. Нису без Твога допуштења погашена

огњишта наша, нити смо ми расејани по туђини допали ропства тамнице и љутих невоља – ништа без Твога допуштења, нити без Твога плана, ништа без Твога Свемудрог промисла и без Твоје очинске бриге за душе наше. Све си ово Ти допустио да нас снађе од демона и од људи због неисказаних грехова наших, који су нас одвојили и удаљили од Тебе, да би се научили уздисати за Тобом да би се покајањем очистили и да би светим путем пошли Теби у загрљај. Страшан си Господе у праведном гњеву Твом од кога се васиона потреса као трска од силног ветра али си недостижан у милости Твојој. Ништа у очима Твојим није ни сувише велико, ни сувише малено, нити се Ти дивиш ономе чему се диве синови човечији, него обараш све који се величају мимо Тебе и насупрот Теби, а подижеш из прашине малене и нејаке који

Молила Богу
 Господе Боже наш, Боже дужда и свјетла шана,
 не одбаци нас од себе од нас са милостином учини
 нас и помилуј.
 Ово је та мучка земља, као истражили и белим
 ни ми мислимо пред твојим великоствором у коме се
 борили и све првостворене сине покресе мучу у иславу
 да изађу од мучке црва твоје славе твоје. На земља
 је сва твоја са је твоје и све мислимо са коме мис
 лимо правети с уздицањем сурасно мучу твоје монахи
 се сурасно: одбрани одбаци нас твој од нас,
 учини нас и помилуј.
 Била земља одбаци је уздицање са белим робота
 не је уздицање са помилује, помилује је мучка земља
 на свјетла је одбаци мучу и белим. Виборителу сва
 свјетла и свјетла мислимо би свјетла сва не знају
 да свјетла си и доуцрпано све две новине са на треша и
 истреша, да би пронашли кроз сву мучу одбаци
 одбаци кроз парамитера првостворно у велики и
 муча и дурманли. Мучу нас твоја доуцрпано понаша
 помилује свјетла, муча свјетла ми расудати то мучу
 ни доуцрпано расудати помилује и мучу новина - м
 муча нас твоја доуцрпано, муча свјетла муча, муча
 нас твоја великостворителу и нас твоја свјетла брши,
 са дуча свјетла сва и сва би доуцрпано да нас сваде
 од демона и од мучу свјетла свјетла свјетла свјетла
 који су нас одбацили и урадили од себе да би се
 рауцрпано уздицање са белим да би се помилује

описаним и да би свјетли путем помилује бели у са
 зрпају свјетла ми Господе у истражили свјетла твојом од
 која се бацова мучка као истражи од мучу свјетла
 али ми мучка мучу у мучу твоју мучу и мучу
 твојом мучу ми мучу свјетла, мучу свјетла мучу,
 мучу се би дуча свјетла мучу са дуча свјетла мучу
 мучу, мучу одбаци све који се великостворителу мучу бели
 и мучу свјетла бели, а мучу свјетла мучу мучу мучу и
 мучу који се у белим уздицају, белим великостворителу славе и белим
 славу великостворителу. Малени смо и ми превелики бели, са истражи
 нас од свјетла мучу свјетла свјетла свјетла од мучу, не про
 сти, прости, прости исцели нас Боже свјетла је мучу
 да будемо опет твој народ као што су били свјетла свјетла
 наши. Не презри нас малене би који не истражили то
 мучу под кором и не одбаци нас треша, као што мучу мучу
 одбаци ми мучу свјетла мучу свјетла мучу свјетла мучу свјетла
 Христине Господе, учитељу, искупитељу и васкрсителу наш
 победниче сатане и смрти, човекољупче Ти си Бог св. отаца наших и ма
 тере наше св. Петке, Бог св. муч. краља Владимира
 и преп. матере св. Петке. Бог св. Кири и Мет. Климента и Наума просветитеља на
 ших, краљева, ктитора и Јанићија Девићског. Бог миријаде муч. српских са славним кнез
 Лазаром и дружином његовом, св. царским Урошем и Ђорђем златним Кратовским, Бог
 преп. првосвештеника и свештеника, монаха и монахиња, војника и војвода, великих и ма
 лих, златних и незлатних, св. жена и девица, јуноша и младенаца, кроз столећа и столећа
 који у Тебе вероваше.
 у Цркви св. Саве у Бечу у 1 нед. са св. Сави 28.
 јан. 1945. године.
 написао: Др Николај Велимировић
 епископ Жички

се у Тебе уздају, Твоју величину славе и Твоју славу величају. Малени смо и ми превелики Боже, не презри нас од свију и не остави нас остављене од људи, но прости, прости, прости, исцели нас Боже, сложи и умножи, да будемо опет Твој народ као што су били св. оци наши. Не презри нас малене Ти који не презиреш ни црва под кором и не одбаци нас грешне, као што ниси одбацио ни покајаног цара Манасију ни разбојника на крсту. Христине Господе, учитељу, искупитељу и васкрсителу наш, победниче сатане и смрти, човекољупче Ти си Бог св. отаца наших и матере наше св. Петке, Бог св. муч. краља Владимира и преп. матере св. Петке. Бог св. Кири и Мет. Климента и Наума просветитеља наших, краљева, ктитора и Јанићија Девићског. Бог миријаде муч. српских са славним кнез Лазаром и дружином његовом, св. царским Урошем и Ђорђем златним Кратовским, Бог преп. првосвештеника и свештеника, монаха и монахиња, војника и војвода, великих и малих, златних и незлатних, св. жена и девица, јуноша и младенаца, кроз столећа и столећа који у Тебе вероваше.

у Цркви св. Саве у Бечу у 1 нед. по св. Сави 28. јан. 1945. године. написао: Др Николај Велимировић епископ Жички

Тропар, глас 8.
 Златоусти проповедниче васкрслог Христа, путовођо рода српског крстоносног у векове, распевана лиро Духа Светога, поносе и љубави монаха, радовање и похвало свештеника, учитељу покајања, свенародни владико, человођо богомољне војске Христове, Свети Николаје Српски и свеправославни, са свима светима небеске Србије, моли Јединог Човекољупца да подари мир и слогу роду нашему.

Кондак, глас 3.
 Родио се јеси у Лелићу српском, архипастир био у Охриду светонаумском, на престолу Светог Саве у Жичи си столовао, народ Божији јеванђељем учио и просветио, покајању и Христољубљу људе приводио, за Христа и страдања у Дахау претрпео. Тога ради прослави те, светитељу Николаје Нови, богоугодниче.

Александра Никифорова

ГОРЊИ ЈЕРУСАЛИМ КАО ХРОНОТОП ВИЗАНТИЈСКЕ ХИМНОГРАФИЈЕ

Александра Јуревна Никифорова је научни истраживач у *Институту светске књижевности А. М. Горког* Руске академије наука у Москви. Бави се византијском химнографијом и историјом литургичких књига. Поред више литургичких расправа и студија, 2012. године објавила је књигу *Из историје Минеи у Византији*: Гимнографическе споменици VIII–XII вв. из собрания манастира святой Екатерины на Синае. Пред читаоцима Каленића је излагање на седници Одељења за књижевност земаља Азије и Африке, 29. априла 2013. године. Истоимена студија била је припремљена за зборник *Време и простор у књижевности Истока* (ИМЛИ РАН, Москва)

Увод

Византијски храм је реална грађевина, подигнута по конкретном пројекту и освећена у част конкретног светитеља. Истовремено, та грађевина је мистична, представа је „земаљског неба у којем живи и у ком се обраћа небески Бог“ (*Сказание* 1995, 43), Небеског Јерусалима (Лидов 1991),¹ Царства Божијег које је „садржај вечног живота“² (Шмеман 2001, 49), који је Христовим васкрсењем дарован свима који верују у Њега и који му заједничаре у Божанској Евхаристији. У Евхаристији се остварује „час када Црква проживљава и остварује своју есхатолошку сушину, престаје бити оно што јесте и постаје оно што ће бити“ (Зизиулас 2009, 186). Тада се превладава време и збива се „догађај прошлости у његовој надвременској, вечној реалности и деловању“ (Шмеман 1996, 52). На тај начин се одређује концепција моделирања временско-просторних односа у византијском храму.

Мистично време и сакрални простор храма се остварују уз помоћ богослужбених радњи и њихових симболичких интерпретација (Тафт 2000, 44–48; 58–61; 81–86),³ „видљивих архитектонских форми и различитих представа“, „редовно мењајућих литургичких одежди и храмовних драгоцености, светлосних ефеката и мириса, обредних покрета и молитвословља“ (Лидов 2006, 9), реликвија, цикличних кругова празника, појачког умећа, химнографских текстова. Ради описивања метода стварања сакралног простора храма, А. М. Ливодов је увео појам *јеротонија* (грч. ἱερός-свештени и τόπος-место, простор)⁴ који су прихватили многи научници и који се плодотворно развија у данашње време (*Иеротопия* 2006, *Новые Иерусалимы* 2009, *Пространственные иконы* 2009).

У излагању према материјалу из химнографских текстова у рукописном *Тропологију* и штампаним Службеницима, Минејима, Октоисима, Триодима показују како су византијски химнографи доживљавали/стварали модел времена и простора, а ради тога ћу искористити термин *хронотоп* (време-простор, од грч. χρόνος-време и τόπος-место, простор) који је у теорију књижевности увео М. М. Бахтин (Бахтин 1975, 234–407).*

Хронотоп византијске химнографије

Сведочећи о историјским догађајима из Христовог и живота светих, о преношењу реликвија, византијска химнографија помиње и невоље од стихија и освећења

храмова који су се реално догађали у историји. Ипак, химнографу је занимљиво само оно што је усмерено ка вечности (Пентковский 2006, 491–495, Никифорова 2012, 192–194). Као и иконописац, он показује преображену реалност која има сопствени систем временско-просторних координата. Игноришући историјске детаље, химнограф из биографије светог издваја моменте који су утицали на његово спасење и могућност наслеђивања вечног живота. „Мещуце одеяния вся, входяще без трепета в езеро, друг ко другу глаголаху святии мученицы: за рай, егоже погубихом, риз тленных днесь не пощадим: змия ради иногда тлетворнаго облачени бывше, совлечемся ныне за всех воскресение“ (из стихице Четрдесеторице севастијских мученика, на „Господи возвах“, Минеј). Никакав значај нема то у ком су веку и на ком месту мученици пострадали. Суштина је у томе да су, скидајући своје „тљене ризе“, мученици са себе свлачили „старог човека“, односно своју грешну природу и облачили се у ризу нетљености, односно у вечни живот: „старог човека свукосте са привременом одеждом, и у одежду нетљености се обукосте“ (из тропара прве песме Канона севастијским мученицима Јована Дамаскина, Минеј). У химнографским текстовима фактички

недостаје развој теме у времену и простору. Садржај химни је релативан: читајући литургијске текстове, тешко је схватити на којој територији, у ком столећу и при каквим условима се догодио овај или онај догађај, да ли се ради о ранохришћанском светитељу или о подвижнику из времена заласка Византије.

Реално време и простор су „искључени“ (Бахтин 1975, 306) у химнографским текстовима, чак и у оним најранијим. Тако је у грчком *Тропологију* VIII-IX века (Sinait. gr. МГ 5-56, Никифорова 2012, 17-93), испод рубрике 19 за 16. јануар, смештена

једна од најређих служби посвећена освећењу храма Хозивске Божије Матере и читалац с нестрпљењем очекује да у њој пронађе неке детаље о том историјском догађају. Химнографу није примарно ко је, када, где и зашто основао храм, већ му је важна чињеница да ће од сада тамо, као и у сваком православном храму, за разлику од старозаветног Соломоновог храма, бити приношена „бескрвна жртва“ и бити вршена Евхаристија: „Древле убо обновља храм, Соломон безсловесних животних жртвы и всесождения принесе, Господи. Егда же благоволил еси, Спасе, образом убо упразднитися, познатися же истине, безкровныя жртвы роди челоувчестии приносят славе Твоей, всеми бо владычествуяй, всяческая освящаеши Святым Духом (стихира на „Господи возвах“, *Тропологију*). Та стихири се налази у служби освећења храма Васкрсења у Јерусалиму (стихира на „Хвалите“, Јована монаха, 13/26. септембар, Минеј) што још једном демонстрира високи степен конвенционалности литургијске поезије и циљ да сакрално преобликује историјске догађаје. Такође, за свете који су живели у различитим временима и у различитим деловима Византијске империје, често су се користили исти текстови.

„Равнодушност“ аутора химнографских састава према историјској реалности оправдава се и тиме што су „време-простор“ химнографије мистично, вечно, Царство Божије, Горњи Јерусалим. Управо то чини хронотоп византијске химнографије, кроз чија „врата“ ми ступамо „у сферу“ њене „смилености“.⁵ Химнографија која је стварана (за разлику од религиозне поезије) ради произношења у храму, као и црквена уметност, деловала је на концепцију храма као образа Небеског Јерусалима, у којем постоје ирационални, сакрални „време-простор“. У њему је заједно сабрана читава Црква, Христос, Богородица, свети, мученици који су изображени на фрескама храма (Демус 2001: 49–54), на иконама и у већ преображеном стању они „човеку доносе откровење надоласећег преображеног света“, „присаједињују га човеку“ (Успен-

скиј 1989, 157). На свакој Литургији невидљиво предстојавају и помињу се Христос, Богородица, Јован Крститељ, Мојсије, Арон, Илија и други пророци, три младића, апостоли, светитељи, архијакон Стефан, свети великомученици, мученици, преподобни, чудотворци и праведници. Онај који стоји у храму пребива међу њима. Он учествује у Тајни, доживљавајући је не као сећање, већ као у времену понављању „ре-

алност, непоновљиву и надвременску“ (Шмеман 1996, 53): „Прими ме данас, Сине Божији, за причесника Тајне Вечере твоје, јер нећу казати тајну непријатељима твојим, нити ћу Ти дати целив као Јуда, већ као разбојник исповедам Те, помени ме, Господе, у Царству Твоме“ (чин Литургије из Службеника). Догађај који се једном збио у Гетсиманском врту одиграва се у сваком храму у свету на свакој Литургији током више од две хиљаде година.

„Основни принцип у хронотопу“, по мишљењу М. М. Бахтина „јесте време“ (Бахтин 1975, 235), а за византијску химнографију време је сакрално: „Време и природа се обнављају“,⁶ у литургијским текстовима све се мери вечношћу. Начини изражавања/ стварања сакралног времена, представљање вечности кроз актуализацију догађаја који су се догодили у прошлости и који се дешавају данас су следећи:

1.1 Употреба прилога „данас“, „сада“ и глагола у садашњем времену ради описивања догађаја који су се реално догодили у прошлости, на пример, „Дође Спас данас у град Јерусалим“, „Сада отпушташ слугу Твога, Владико“, „Данас виси на дрву, Који је на водама земљу утврдио“.

1.2 Коришћење директног говора, дијалога, сведочења из првог лица, што ствара ефекат узнесености код оних који учествују у храмовним радњама: „Христос се рађа – славите! Христос с небеса – у сусрет му изађите! Христос на земљи – узнесите се! Певај Господу сва земљо! У веселју пој народе! – Јер Он се прослави“ (ирмос прве песме Божићног канона, Минеј).

2. Циклично понављање текстова који представљају бесконачност времена.

2.1 Употреба рефрена, на пример, „Иде Господ на вољно страдање“, „Дуготрпеливи Господе, слава Теби“, „Безакони Јуда не пожелеле разумети“.

2.2 Разрада сложеног комплекса литургијског помињања догађаја из живота Христа, Богородице, светих „који се деле на три различита циклуса: седмични, годишњи покретни и годишњи непокретни (Тафт 2010, 369–373); неки од светитеља и симбо-

ла помињу се сваке седмице (анђели, Јован Претеча, крст, апостоли, светитељ Николај), а неки свакодневно (према распореду у Минејима и Триоду). То ствара осећање њиховог непрестаног присуства у простору храма.

Сакрални простор византијске химнографије, такође се налази „ван обичног система координата“ (Лидов 2006, 30) и омогућава ономе који се моли, без обзира на којој тачки света да се налази, да мислено иде за Христом и за светима и тако се „премешта“ у простору: „Звездом умноу ведомии с верою Христовою Вифлеему приближихомся и Сего в яслех таинственных выну предлежащаго видяще, с верою да взываем: Помяни нас, Господи, во царствии Твоем“ (Блажена, Германови тропари, на попразнство Божића, 30. децембар).⁷

У химнографским текстовима можемо издвојити низ јасних просторних метафора које описују сакрални простор.

Јерусалим горњи, вишњи – „вишестрани сакрални модел“, хронотоп византијске химнографије који симболизује Царство Небеско: „Грядый Господь к вольной страсти, апостолом глаголаше на пути: се восходим во Иерусалим, и предастся Сын Человеческий, якоже есть писано о Нем.⁸ Приидите убо и мы, очищенными смысли, сшествуим Ему: и сраспнемся, и умертвим Его ради житейским слаstem, да и оживем с Ним, и услышим вопиюща Его: не ктому в земной

Иерусалим за еже страдати: но восхожду ко Отцу Мо-ему, и Отцу вашему: и Богу Моему, и Богу вашему, и созовыщу вас в горний Иерусалим, в Царство Небесное“ (Вечерње Великог понедељка, стихира на „Господи возвах“, Посни Триод).

Вавилон – место ропства Јевреја (4 Цар 24, 11–16; 25, 1–30), центар идолопоклонства и порока (Откр 17, 1–6), антитеза „Сиона“:⁹ „Люди Христовы упасше преподобне, египетския лести отбегше, Вавилонна страстнаго избегли есте, Сиона вышшняго обретши жилище во вся веки“ (Канон светитељима, тропар осме песме, Општи минеј).

Сион – брдо у Јерусалиму на којем се налазио Давидов дом (2 Цар 5, 6–11). У Сионској горњој одаји је на апостоле сишао Дух Свети (Дап 2, 1–13). У химнографским текстовима Горњи Сион јесте синоним за Небески Јерусалим, и Царство Небеско: „Люди твоя упас, иерарше, египетскую прелесть отразил еси, и Вавилонна страстей убежав, Сион горнший обрел еси жилище во вся веки“ (Германов канон патријарху Јовану Постнику, тропар осме песме, 2/15. септембар, Минеј).

Све наведено потврђује запажање М. М. Бахтина о средњевековним симболичким романима-виђењима, да се помоћу хронотопа образује „онострана реалност“ која се заснива на „јасној истовремености свега“, или на „сапостојању свега у вечности“, јер само се „у изванвремености може открити истински смисао онога што је било, што јесте и онога што ће бити“ (Бахтин 1975, 308, 307).¹⁰

Закључак

Византијски химнографски текстови постоје ван реалног времена и простора („време и природа се обнављају“). Њихов хронотоп јесте Горњи Јерусалим, Царство Небеско, вечност. Управо вечност химнографи обликују својим уметничким изражајним средствима (као што је актуализација догађаја који су се збили у прошлости и које доживљавамо сада, укључивање „гледаоца“ у радњу, сједињавање у текстовима различитих слојева, игнорисање историјских детаља и карактеристика јунака и догађаја, циклично понављање фраза, неразвијање садржаја у реалним „време-простор“, већ по вертикали између земље и неба и смештање радње у специјално образованом симболичком простору Сиона и Јерусалима, као супротности Вавилону). Тако и химнограф доприноси, заједно са архитектурама, иконописцима и појцима разради опште концепције византијског храма као *неба на земљи*.

Литература:

Бахтин 1975 – Бахтин М. М. *Формы времени и хронотопа в романе*. Очерки по исторической поэтике // Бахтин М. М. *Вопросы литературы и эстетики*. М.: Худож. лит., 1975. С. 234–407.

Демус 2001 – Демус Отто. *Мозаики византийских храмов*. М., 2001.

Зизиулас 2009 – Зизиулас Иоанн, митрополит. *Церковь и Евхаристия*. М., 2009.

Иеротопия 2006 – *Иеротопия*. Создание сакральных пространств в Византии и Древней Руси / Ред.-сост. А. М. Лидов. М.: „Индрик“, 2006.

Иерусалим 1994 – *Иерусалим в русской культуре* / Сост. А. Л. Баталов, А. М. Лидов. М., 1994.

Кравецкий 1995, 1996 – Кравецкий А. Г. *Опыт словаря литургических символов* // Славяноведение. №3, М., 1995. С. 97–103; №2, 1996. С. 87–95 (Материалы к учебнику церковно-славянского языка).

Лидов 1991 – *Образ Небесного Иерусалима в восточнохристианской иконографии* // *Иерусалим в русской культуре* / Ред.-сост. А. Баталов, А. Лидов. М., 1991. С. 15–33.

Лидов 2006 – А. М. Лидов. *Иеротопия. Создание сакральных пространств как вид творчества и предмет исторического исследования* // *Иеротопия. Создание сакральных пространств в Византии и Древней Руси* / Ред.-сост. А. М. Лидов. М., 2006. С. 9–58.

Никифорова 2008 – *Поэтический строй византийской гимнографии и Священное Писание* // *Раннехристианская и византийская экзегетика*. М.: ИМЛИ РАН, 2008. С. 212–243.

Никифорова 2012 – А. Ю. Никифорова, *Из истории Минеи в Византии: Гимнографические памятники VIII–XII вв. из собрания монастыря святой Екатерины на Синае*. М., 2012.

Новые Иерусалимы 2009 – *Новые Иерусалимы. Иеротопия и иконография сакральных пространств* / Ред.-сост. А. М. Лидов. М., 2009.

Пентковский 2006 – Пентковский А. *Гимнография византийская* // *Православная энциклопедия*. Т. 11. М., 2006. С. 491–495.

Пространственные иконы 2009 – *Пространственные иконы*. Текстуальное и перформативное. Материалы международного симпозиума / Ред.-сост. А. М. Лидов. М., 2009.

Сказание 1995 – Св. Герман Константинопольский, *Сказание о Церкви и рассмотрение таинств*. М., 1995.

Тафт 2000 – Тафт Р. Ф. *Византийский церковный обряд*. СПб., 2000.

Тафт 2010 – Тафт Р. Ф. *Почитание святых в византийской литургической традиции* // Тафт Р. Ф. *Статьи*. Т. I. Омск, 2010. С. 367–392.

Успенский 1989 – Успенский Л. А. *Богословие иконы православной Церкви*. Издательство Западно-

Европейского экзархата, Московский патриархат, 1989.

Шмеман 1996 – Шмеман Александр, прот. *Введение в литургическое богословие*. М., 1996.

Шмеман 2001 – Шмеман Александр, прот. *Евхаристия таинство Царства*. М., 2001.

Ware 1985 – Ware Kallistos, bishop. *Why I am an Orthodox* // *The Tablet*. London, 1985 (16 February).

Са руског Дејан Ђуричић

напомене:

¹ *Небески Јерусалим* се тумачи као симболичка представа. По мишљењу А. М. Лидова „у ширем смислу целокупна хришћанска уметност може да буде разматрана као лик небеског Јерусалима, јер сваки храм са читавим својим простором јесте видљиво оваплоћење *Царства небеског на земљи* (*Иеротопия* 2009, 361).

² Јн 17, 3.

³ Максим Исповедник (+ 660), Герман, патријарх константинопољски (до 741), Николај Кавасила (после 1397), Симеон, архиепископ Солунски (+ 1429).

⁴ „Стварање сакралног простора разматра се као посебни вид стваралаштва“ (Лидов 2006, 10).

⁵ „Свако ступање у сферу смисла врши се само кроз врата хронотопа“ (Бахтин 1975, 406).

⁶ Полагање часног појаса Пресвете Богородице, тропар, Минеј, 31. август.

⁷ Према Sinait. gr. 578, X–XI век, л. 96, види: Никифорова 2012, 188.

⁸ Лк 13, 33–35.

⁹ Наведено према: Кравецкий 1995, 104.

¹⁰ Према примеру Дантеове *Божанствене комедије*.

* Дефиниција термина *хронотоп* према М. М. Бахтину: „У књижевно-уметничком хронотопу долази до сливања просторних и временских обележја у осмишљеној и конкретној целини. Време се овде згушњава, конкретизује, постаје уметнички видљиво; простор се интензивира и бива увучен у кретање времена, сижеа, историје. Обележја времена откривају се у простору, а простор се осмишљава и мери временом. Уметнички хронотоп окарактерисан је овим процесом низова и сливањем обележја.“

ПРОСЛАВА СТОГОДИШЊИЦЕ КОЛУБАРСКЕ БИТКЕ

У недељу 14. децембра 2014. године, када наша Света Црква прославља Светог пророка Наума и Светог Филарета Милостивог, у препуном храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, Свету Архиепископску Литургију служио је Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј, уз саслуживање Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, као и свештенства и ђакона београдско-карловачке митрополије и епархије шумадијске.

Окупљени у великом броју, верници Колубарско-посавског намесништва, на челу са својим Првојерархом, дочекали су испред парохијског дома Његову Светост Патријарха Иринеја и у свечаној литији допратили га до храма Светог великомученика Димитрија. Повод за ово Литургијско сабрање је био велики јубилеј, прослава стогодишњице Колубарске битке. Прослава овог јубилеја нераскидиво је повезана са храмом у Лазаревцу у чијој се крипти налази спомен костурница страдалника ове велике и за наш народ значајне битке. Светој Литургији присуствовали су и престолонаследник принц Александар Карађорђевић, принцеза Катарина Карађорђевић и директор Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама, др Милета Радојевић.

После скоро педесет година српски Патријарх је поново служио у нашем граду и том приликом поручио верном народу, који је дошао да га поздрави, да угледавши се на оне који су у Колубарској Бици положили своје животе за своју домовину, и ми за своју земљу учинимо оно што је у нашој моћи. „Не жалећи своје животе, наши храбри преци бранили су оно што је најсветије, своју слободу, веру и своје светиње. Бранили су своје, нису отимали туђе. У томе је била њихова морална предност и због тога је са њима био и сам Господ. У сукобу са вишеструко надмоћнијим непријатељем, наш народ, наоружан моћним оружјем, љубављу према својој домовини, успео је да однесе победу. На примеру храбрих колубарских ратника и ми можемо да се поучимо како се то воли своја домовина.“

Онима који су одавде отишли, Његова Светост поручује да се врате својим домовима, храмовима и гробљима.

„Не чекајмо да за Србију неко други нешто учини, молећи испруженим рукама ка Истоку и Западу. Нека свако учини оно што сам може, а много можемо сами. Останимо јединствени у љубави према своме роду и домовини, према свој вери. Само тако, окренути Богу и себи, нећемо се постидети наше славне историје и славних предака.“

Његова Светост Патријарх Иринеј је по завршетку Свете Литургије осветио просторије парохијског дома у Лазаревцу, рекавши овом приликом да о људима највише говоре њихова дела. Овај парохијски дом израз је љубави народа према Богу и својој Цркви и сведочанство да је онај немањићки, неимарски и задужбинарски дух, још увек присутан у нашем народу.

У име Епархије шумадијске Његова Светост Патријарх Иринеј доделио је одликовања заслужнима за изградњу парохијског дома и његов велелепни изглед. На предлог ЦО лазаревачке при храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, одрене Светог Симеона Мироточивог добили су господин Драган Томић и господин Владан Јовичић.

Патријарх Иринеј и Владика Јован потом су служили помен официрима и војницима пострадалим у Колубарској бици, и у крипти храма дочекали госте, међу којима и председника Републике Србије, Томислава Николића, и председника Републике Српске, Милорада Додика, који су у оквиру државног протокола полагали венце у спомен костурници. У наставку манифестације уследио је културно-уметнички програм, у оквиру којег је на простору градског парка у Лазаревцу изведен сценски приказ на тему Колубарске битке, урађен по тексту нашег угледног писца Милована Витезовића.

Свечаном ручку, организованом у парохијском дому, присуствовали су представници политичког и културног живота Републике Србије, као и многе личности из јавног живота града Лазаревца. Међу званицама били су амбасадори многих земаља. Његово Преосвештенство Владика шумадијски Господин Јован доделио је ордене Светог Симеона Мироточивог, Милораду Грчићу, директору Рударског басена „Колубара“ и Драгану Алимпијевићу, председнику лазаревачке општине, у знак захвалности за помоћ и љубав коју су указали својој Цркви.

ЗЛАТНА ПОВЕЉА СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ ЊЕГОВОМ ПРЕОСВЕШТЕНСТВУ ЕПИСКОПУ ШУМАДИЈСКОМ ГОСПОДИНУ ЈОВАНУ

Владика шумадијски Господин Јован добио звање почасног академика

Прва овогодишња седница Српске Краљевске Академије научника и уметника – СКАНУ, одржана је 30. јануара 2015. године у 17 часова у Београду, у свечаној сали Канцеларије за сарадњу са дијаспором и Србима у Региону. На почетку је размотрена активност Академије с краја прошле и почетком ове године, уз образложење да су обављена два веома значајна сусрета са представницима Српско-руског хуманитарног центра из Ниша, и да је разговарано у руском дому у Београду, о сарадњи на пољу културе.

Највећи део ове свечане седнице био је посвећен пријему нових чланова. Пошто су их представили ментори, академици: проф. др Вељко Ђукић, проф. др Радмила Грозданић и проф. др Бранислав Ђорђевић, присутнима су се обратили а потом и по-

је изабрало Епископа Јована за свог редовног члана.

Примајући признања, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован је бираним речима најпотпуније вере, људске љубави и поштовања, поздравио присутне и захвалио се.

Академија је омогућила и једном броју амбициозних и успешних младих стваралаца, од којих се очекују још већи резултати на пољу науке, из области којима се баве, да постану њени сарадници – кандидати. У том контексту именовани су: Стефан Веља, Ненад Окановић и Драган Гачић.

Повеље новим академицима и сарадницима уручили су академици: проф. др Мирко Керкез, проф. др Мирјана Радовић Марковић и проф. др Светомир Стојинић.

стали нови чланови – академици: проф. др Предраг Ђорђевић, проф. др Драган Турањанин, проф. др Милка Ђукић, др Милета Радојевић и инг. Дејан Чорогар, за одељење аграра.

С обзиром да је Српска Краљевска Академија научника и уметника прва институција ове врсте у свету која у свом саставу има и Одељење Духовности и богословља, и да све седнице почињу са молтвом „Оче наш...“ уз благослов духовника Академије, Веће академика донело је једногласну одлуку да се Његовом преосвештенству Епископу шумадијском Господину Јовану, додели високо признање Академије „Златна повеља“, што је и учињено. Исто веће једногласно

На седници је отворена и тема: могућност електронског штампања једног часописа, који би покренула Академија, уз превасходни циљ да широј научној јавности презентује најзанимљивије радове и достигнућа наших академика. С друге стране, предложено је и издавање штампане публикације.

Одлучено је и да Српска Краљевска Академија научника и уметника, преко свог сајта, упути интернет позив свим младим ствараоцима да своја научна достигнућа афирмишу преко ове Академије, чиме би све што је важно и вредно на време доспело у фокус јавности.

Секретаријат СКАНУ

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРЕДАВАЊЕ О ХИЛАНДАРУ

Поводом Ваведeња, славе манастира Хиландара у среду 3. децембра, јеромонах Онуфрије (Вранић) одржао је у ОШ „Свети Сава“ у Крагујевцу предавање за ученике VIII разреда о манастиру Хиландару, његовом духовном значају за српски народ, културу и веру, о најважнијим историјским чињеницама везаним за ову светињу и о улози и значају манастира Хиландара у животу савремених људи, којој припада и ова генерација ученика.

Сама идеја да се у школи одржи овакво предавање, где ће као гост предавач учествовати јеромонах Онуфрије који је био сабрат Светогорског братства, наишла је на пуну подршку актива наставника друштвених наука, као и школске управе. Предавању су присуствовали директорка школе, организатори наставе, вероучитељ, надлежни свештеник.

Ученици су са интересовањем слушали предавање о. Онуфрија, који је говорио најпре о историји Свете Горе. Почевши од предхришћанског периода, објаснио је етимологију назива Атос. Потом је обрадио свих дванаест политичких раздобља у историји манастира Хиландара. Као увод у главну тему, истакао је важности овог манастира за наш народ. Посебно је обрадио период Отоманског ропства, који је завршен мудрим настојањем краља Александра Обреновића, који је окупао монаштво и санирао све дугове манастира према иностраним повериоцима, чиме је Хиландар поново постао власништво српског народа.

О. Онуфрије је врло темељито говорио о организацији монашког живота и живописним примерима. Ђацима, који никад нису видели манастир, дочарао један дан монашког живота у Хиландару. Све ово је изазвало велико интересовање ученика, који су након предавања постављали најразличитија питања, почев од тога: зашто је наш најважнији манастир изграђен у Грчкој, а не у Србији, зашто монаси посте, па све до тога ко је и зашто поставио забрану женама да посете Свету Гору?

Мирослав Васиљевић, протођакон

ЛИТУРГИЈСКО САБРАЊЕ НА СЛАВИ Манастира Каленића

У четвртак 4. децембра, када Црква Божија прославља Ваведeње Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Каленићу, уз саслуживање свештенства Шумадијске епархије. Литургијско појање увеличао је октет из Крагујевца. Светој Архијерејској Литургији присуствовао је велики број верника, који су се на крају Свете Литургије сјединили са Васкрслим Господом кроз Свету тајну причешћа.

Након прочитаног Јеванђеља, окупљеним верницима обратио се протојереј ставрофор др Зоран Крстић. Он је у својој духовној поуци истакао важност љубави и доброте за сваког човека, важност љубави човека према Богу и љубави човека према човеку. Отац Зоран је нагласио да ми волимо друге људе, али да та љубав према другим људима није само некакав додаток нашем животу, и да је погрешно ако ми сматрамо да треба најпре да волимо себе, а да љубав према неком другом ко се задеси у нашем животу буде начин као некакав украс или додаток нашем животу. Оно што нам Господ поручује јесте да не можемо да живимо људски ако не волимо другога, и да је то начин постојања човека.

После великог входа уследило је рукоположење ђакона Огњена у чин презвитера. По завршетку Херувимске песме преосвештени Владика Јован упутио је речи поуке ђакону

Огњену, говорећи му о узвишености, важности и одговорности свештеничког чина. Преосвештени Владика је истакао важност Благодати коју данас Огњен прима на себе и постаје слуга Божији, јер га је Господ призвао да му служи и да при том ништа не ставља наспрам Господа, ни оца ни мајку ни жену ни децу. То не значи да се одриче ни једних ни других. Напротив, ако Господа не буде имао у себи, ни родитељи ни жена ни деца неће бити његови и неће их осећати као своје, јер ми у Господу и преко Господа и Цркве Његове као заједнице тела и крви Његове осећамо да смо једно.

По завршетку Свете Литургије уприличена је литија око храма и резање славског колача и том приликом преосвештени Владика је одликовао орденом Војска Карађорђа Микицу Обрадовић из Обрежа. Уприличен је пријем званица и послужење славским кољивом и колачем, а затим и гозба љубави коју је припремило сестринство манастира Каленић са настојатељицом игуманијом мати Нектаријом.

Слободан Савковић, јереј

Трибина у Лазаревцу

У петак, 12. децембра, у присуству Његовог преосвештенства Владике шумадијског Господина Јована и свештенства Колубарско-посавског намесништва, у препуној, свечаној сали парохијског дома у Лазаревцу, одржана је трибина под називом „Ко сме, тај може, ко не зна за страх, тај иде даље“. Трибина је организована у сарадњи ЦО лазаревачке при храму Светог великомученика Димитрија и Српског политичког форума Факултета политичких наука УУБ. Ово је била још једна у низу манифестација, којом је обележена прослава великог јубилеја, стогодишњице Колубарске битке.

Пре самог предавања преосвештени Владика је са свештенством нашег намесништва служио вечерњу службу у лазаревачком храму, а затим се ова благодатна атмосфера преселила и у простор парохијског дома у коме су, поред мудрих поука нашег Владике, присутни, који су се окупили у великом броју, могли да чују и надасве интересантно предавање нашег врсног историчара проф. др Чедомира Антића из Напредног клуба. На смом почетку присутнима се у име ЦО лазаревачке обратио старешина храма Светог великомученика Димитрија, протојереј ставрофор Марко Митић. У име Српског политичког форума, окупљене је поздравио господин Милош Вукићевић. Пажња са којом су пратили излагање и бројност окупљених, указују на велико интересовање нашег народа за тематику Првог светског рата, поготову у светлу савремених тенденција, да се као једини кривци за његово избијање, од стране појединих за-

падних историчара, означe Срби. Присутнима је предочена сложеност историјских околности пред само избијање рата и још једном смо се подсетили на значај велике Колубарске битке и на славну историју нашег српског народа.

КРСНА СЛАВА КРАЉЕВСКЕ ПОРОДИЦЕ КАРАЂОРЂЕВИЋ

Њихова Краљевска Височанства престолонаследник Александар и принцеза Катарина прославили крсну славу Краљевске породице Светог Андреја Првозваног у Краљевском двору у Београду.

У јутарњим часовима је Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј служио свету Литургију у Дворској капели Светог Андреја Првозваног заједно са Његовим преосвештенством Епископом шумадијским Господином Јованом уз саслужење свештенства Архиепископије београдско-карловачке. По завршетку Литургије славски колач у Плавом салону Краљевског двора преломио је Патријарх српски Господин Иринеј.

Његово Краљевско Височанство престолонаследник Александар обратио се уваженим гостима и пријатељима речима: „Тешка времена, драги пријатељи, нису за нас Србе никаква новост! Рађамо се у мукама, живимо у невољама, боримо се са неприликама и војујемо без престанка. И побеђујемо. Доказ за то је чињеница да нас још има. Од памтивека до Светог Саве, од Светог Саве до Карађорђа, од Карађорђа до нас, од нас до вечности и док нас Бог препознаје као своје. Тешка су времена и данас, али наш пут води кроз тешкоће. Наш пут је прав и исправан и на том путу наша крсна слава јесте светионик и путоказ. И они који су је, историјским усудом, напустили, сећају се своје славе, свог крсног имена и знају ко су и коме следе на том путу. Ми смо народ Божји, витезови свога крсног имена, народ међу народима, људи међу људима. Немојте тражити бољи народ, јер ћете изгу-

бити и овај који имате и који јесте. Његова Светост Српски Патријарх и овог дана учинио нам је част да принесе службу и жртву Господу и његовом Првозваном апостолу, и да са нама подели радост и привилегију ове славске трпезе, и ја му се у своје име и у име моје породице и нашег Краљевског дома од срца захваљујем, као и свима Вама који сте данас и овде са нама или уз нас.“

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј је у свом обраћању истакао: „Сваки дом у Србији и сваки дом Срба у расејању део је Краљевског дома, тако да је крсна слава престолонаследника Александра крсна слава свих Срба. Он је данас као прави домаћин, онако како то традиција и наши обичаји налажу прославља у своје име, у име краљевског дома и целог српског народа. Ја се надам, а и Црква тако мисли, да ће Престолонаследник онако како је наследио традицију обележавања крсне славе наставити традицију својих славних предака тако што ће ускоро сести на трон који му по свим правима и законима припада.“

Светој Литургији и славском ручку присуствовали су: Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј, као и преосвећена Господа Епископи шабачки Лаврентије, шумадијски Јован, британско-скандинавски Доситеј, браничевски Игњатије и будимљанско-никшићки Јоаникије.

Извор: www.dvor.rs

ПАРАСТОС НЕВИНО ПОСТРАДАЛИМА У ЈАГОДИНИ

На дан преподобног Саве Освећеног служен је парастос невино страдалима у Јагодинској цркви Покрова Пресвете Богородице од другог светског рата до данашњих дана.

У новосаграђеној јагодинској цркви Његово преосвештенство Епископа шумадијског Господина Јована дочекао је верни народ предвођен својим свештенством.

По завршетку парастоса Владика Јован се окупљенима обратио пригодном беседом, између осталог рекавши: „Чињеница је да су Богу сви живи и да за Њега нема мртвих, међутим, човек може изабрати да буде мртав за Бога и то чини на тај начин што се удаљава од Бога. Човек грехом себе чини мртвим. Увек морамо бити трезвени и пазити да не изгубимо Бога, јер без Њега ми смо само привидно живи.“

У порти храма верни народ је разговарао са својим Епископом и примио благослов.

Милан Ђорђевић, презвитер

ВЛАДИКА ЈОВАН СЛУЖИО ВЕЧЕРЊУ СЛУЖБУ У ДРАГОЦВЕТУ

Уочи празника Светог оца Николаја Мирликијског, који је патрон цркве у Драгоцвету, вечерњу службу са петохлебницом служио је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован. Вечерњој служби су присуствовали свештеници намесништва беличког, на челу са помоћником архијерејског намесника беличког, јерејем Миломиром Тодоровићем. Храм је био испуњен верним народом.

Поучавајући верни народ на крају вечерње службе, Епископ је говорио о врлинском животу светог оца Николаја, који је испуњавао заповест Господњу „да не зна левица твоја шта чини десница твоја“ (Мт 6, 3), наглашавајући његову љубав према ближњима. Јер ако љубав према ближњима имамо, онда смо на правом путу Христовом. Наводећи примере из живота, Епископ Јован је говорио да као људи треба да будемо спремни да дамо љубав, да не грабимо за себе, већ да следујући пример Светог Николаја, будемо увек спремни на сваку жртву.

Након службе, ЦО Драгоцвет је приредила пригодну трпезу за свога Епископа и свештенство.

Срђан Кандић, јереј

РУКОПОЛОЖЕЊА У МЛАДЕНОВАЧКОЈ ЦРКВИ

Дана 27. децембра, када наша Црква прославља Свете мученике Тирса, Левкија, Филимона, Аполонија, Његово преевештенство Епископ шумадјски Господин Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у младеновачкој Светоуспењској цркви. Епископу су саслуживали: Архијерејски намесник младеновачки протојереј Жељко Ивковић, Архијерејски намесник орашачки протојереј стварофор Мића Ђирковић, протојереј стварофор Драгољуб Ракић, протојереј Александар Марковић, протонамесник Милисав Радовић, протођакон Иван Гашић и ђакон Марко Јефтић. Литургијско славље увеличао је хор „Деспот Стефан Лазаревић“ под вођством професора Стефана Ненадовића. Након прочитаног Јеванђеља Епископ Јован је беседио верном народу о значају сталног узрастања у вери и борби против својих слабости на путу ка вечном животу у заједници са Светом Тројицом.

На Литургији је наш Владика рукоположио досадашњег ђакона младеновачке цркве Марка Јефтића у чин презвитера, а Милутина Гашевића из Рајковца у ђаконски чин. Владика је у својој беседи подсетио јереја Марка на важност, одговорност и сталну будност током свештенослужења и поставио га на 4. парохију младеновачку, а ђакона Милутина је поучио о значају ђаконске службе. Новорукоположени ђакон ће служити у младеновачкој цркви. Литургијско сабрање је крунисано Причешћем више стотина верника Младеновца, међу којима је био приметан велики број ученика младеновачких школа који су присуствовали рукоположењу својих вероучитеља. Након Свете Литургије сабрање је настављено на трпези љубави.

Марко Јефтић, јереј

КОНЦЕРТ НА КЛИНИЦИ ЗА ПСИХИЈАТРИЈУ КЦ КРАГУЈЕВАЦ

У уторак, 30. децембра, ученици верске наставе СМШ „Др Милоје Милојевић“ из Крагујевца одржали су концерт класичне музике у просторијама Клинике за психијатрију КЦ Крагујевац.

Концерту су присуствовали доктори КЦ Крагујевац, студенти Медицинског факултета Универзитета из Крагујевца, као и пацијенти Клинике за психијатрију са својим породицама.

Одржан концерт, круна је сарадње Музичке школе и КЦ Крагујевац.

Неколико протеклих година, захваљујући константној сарадњи и корелацији верске наставе и грађанског васпитања у Музичкој школи, психијатри, психолози и педагози КЦ Крагујевац, посећују ученике Музичке школе кроз предавања, трибине и тематске дијалоге, обogaћујући тиме учинак ова два наставна предмета, односно обogaћујући

знања ученика о проблемима данашњице и нашем односу према њима.

Поред драгоцених трибина о болестима зависности и полно преносивим болестима, сарађивали смо и кроз разне трибине, анкете и истраживања о психичком здрављу и животним проблемима адолесцената.

Посебан утисак и учинак имала је презентација докторске дисертације „Утицај верске наставе на психо-емоционалне особине личности“, одржана 5. новембра протекле године у просторијама Музичке школе.

Користимо прилику да се јавно захвалимо управи Клинике за психијатрију КЦ Крагујевац, а посебно др Милице Боровчанин, др Ани Воларевић, др Жељки Бузуровић и др Андреји Обрадовић, као и дугогодишњим пацијентима Клинике за психијатрију Марку и Славици, који су несекично делећи пред ученицима своје негативно животно искуство, допринели учинку трибина и предавања о болестима зависности и полно преносивим болестима.

Сарадња Музичке школе и КЦ Крагујевац ће се наставити и у наредном периоду кроз разне образовне форме, а све са циљем што боље припреме средњошколаца за живот и изазове које живот са собом носи.

Предраг Обровић, вероучитељ

ПРОСЛАВА БОЖИЋА У КРАГУЈЕВЦУ

Бадњи дан

Православна црква данас слави рођење Сина Божијег, Његов долазак у свет, Његово рођење у телу. Рођење Господа Исуса Христа је свеопшта, свечовечанска радост. Његовом рођењу радују се и небо и земља.

Сабрана око Трпезе Господње, око Тела и Крви Господње, Црква је данас на Бадњи дан, у Саборном храму, славила Новорђеног Богомладенца и свето име Његово. Са Његовим преосвештенством Епископом шумадјским Господином Јованом који је предводио ово евхаристијско славље, саслуживало је братство Саборног храма.

Бадње вече

На Бадње вече, у предвечерје рођења Сина Божијег, у Саборном храму Успења Пресвете Богородице, Његово преосвештенство Епископ Шумадјски Господин Јован са свештенством саборног храма служио је бденије, уз присуство мноштва верника. Бденије које је служено састоји се из великог повечерја и јутрења са првим часом. На великом повечерју свечано се пева песма пророка Исаије: С нама је Бог, разумејте, народи, и покорите се, чујте до крајева земље и ојачавши покорите се... После бденија Владика Јован, Градоначелник Крагујевца Радомир Николић и председник Епархијског Савета Радиша Пљакић, испред Саборног храма принели су бадњак на ватру Владика Јован је премазао бадњак медом и залио вином и уз песму Дечијег хора Саборног храма, свима пожелео срећно Бадње вече, речи-

ма: Мир Божији – Христос се роди! Јер сви ми окупљени око бадњака као једна духовна породица, треба да будемо окупљени око Христа Богомладенца у миру, слози и љубави.

Божјић

Нема веће радости у историји, под сунцем и над сунцем, за православне хришћане, од благовести, од јеванђеља неба земљи са доласком Богочовека, Исуса Христа, тј. о доласку Исуса Христа међу нас, Његовом оваплоћењу и очовечењу. Тај долазак је поздрављен миром и радошћу, и речима: Слава Богу на висини, а на земљи мир, и међу људима добра воља.

Речи Божићнег тропара означили су почетак литургијске радости и слава Рођења у телу Господа нашег Исуса Христа. „Рођење Твоје Христe Боже наш, засија свету светлост разума, и у њему се они који звездама служашу од звезда научише да се клањају Теби, Сунцу Правде, и да познају Тебе, Исток с висине. Господе, слава Теби.“ Христос, Сунце Правде, долази нам из Царства Божијег, са тих Божанских Небеса, да нас посети, да постане светован као и сви они који су од света, еда би сјединио Своју Божанску природу са нашом, људском природом.

Свечану Божићну Литургију је служио је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, уз саслужење братства Саборног храма. Посланицу Његове Светости патријарха Иринеја, прочитао је јереј Александар Ресимић.

Срећко Зечевић, протонамесник

БОЖИЋНИ КОНЦЕРТ У ЈАГОДИНИ

У организацији Црквених општина са територије града Јагодине одржан је традиционални Божићни концерт. Другог дана прослављања Рођења Господњег у телу, у сали Културног центра окупило се мноштво верника који су дошли да песмом прославе најрадоснији хришћански празник.

Бројна публика предвођена својим свештенством уживала је у наступима групе „Ступови“, хора при цркви Светих апостола Петра и Павла и хора при цркви Светог архангела Михаила у Јагодини. Ово прелепо зимско вече, употпуњено умилним гласовима учесника поменутог концерта допринело је да прослављање Божића у нашем граду буде онакво какво и приличи величини најрадоснијег хришћанског празника.

Милан Ђорђевић, јереј

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У ЛАЗАРЕВЦУ

У недељу, 11. јануара, када наша Света Црква прославља спомен Светих 14000 младенаца Витлејемских, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

Следујући древној пракси отаца и учитеља Цркве, Владика Јован је у оквиру службе крстио малог Ђорђа, сина

пароха лазаревачког протојереја ставрофора Александра Новаковића и његове супруге Јелене. Епископу су саслуживали архијерејски намесници: орашачки протојереј ставрофор Мићо Ђирковић, колубарско-посавски протојереј ставрофор Златко Димитријевић, младеновачки протојереј Жељко Ивковић, затим гости из Бачке и Сремске епархије: протојереј Бранко Ђурчин и јереј Страхиња Голија, парох рудовачки јереј Родољуб Војиновић, као и ђакони Небојша Јаковљевић и Никола Урошевић. Кум на крштењу био је Срђан Миљковић. Свечано сабрање увеличано је појањем хора лазаревачког храма, под диригентском палицом прото-намесника Владимира Стојковића.

Надахнутом беседом Владика Јован pouчио је верни народ да је на Божић Небо пошло за земљом и човеком. Небо је туговало све док Господ није поново вратио човека тамо где му и јесте место, у Царство Небеско, у заједницу са Богом. Господ је човека вратио тамо где влада љубав, ред и поредак. Овај празник и јесте велико славље за све нас јер је почетак спасења човечијег. Њиме се прославља и човек који је задобио вечну и непролазну славу у Богу. Бог привиши на себе људску природу био је једнак човеку у свему, осим у греху. Живећи животом човека, Бог је разумео човека, саосетивши са њим. Јер само ће оно што Бог прими на себе и у шта се усели, бити спасено, оздрављено и исцељено. Од Божића је зло изгубило своју снагу и моћ заувек. Рођење Христово је човека позвало на повратак оној исконској мери моралног и поштеног живота, искренности, смирењу, трпљењу, љубави, вери, којима се рађа у душама људским мир, а изгони мржња.

У току Свете Литургије причестио се велики број верника. Након тога уследила је Трпеза љубави за све окупљене, трудом протојереја ставрофора Александра Новаковића.

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У ЦРКВИ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ВИНОГРАДИМА

Дана 12. јануара, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске Свету Архијерејску Литургију у храму Свете Петке у Виноградима и литургијски крстио Симиону Шаренац, кћерку Ивана и Марије Шаренац. Овом свечаном чину присуствовали су сродници и пријатељи ове побожне и цркви одане породице која дуго година показује велику љубав и активно учешће како у изградњи нашег Светог Храма, тако и у животу саме хришћанске заједнице опште. Част да духовно посведочи кумство имао је Милан Ђорђевић.

Владика је у надахнутој беседи подсетио све присутне на теолошко искуство, које сведочи да је основни циљ Божији да творевина буде спасена. Ту потку спасења ми задобијамо светом тајном крштења и осталим хришћанским врлинама. Задатак родитељства има двоструки смисао. Да децу не само рађамо телесно и да се бринемо о њој, већ и да их пре свега рађамо и духовно.

Драган Брашанац, протојереј

ЦРКВЕНА СЛАВА У МАРШИЋУ

У среду 14. јануара, када Црква празнује Обрезање Господње, Светог Василија Великог и Нову Православну годину Господњу, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог Василија Великог у приградском насељу Маршић.

После прочитаног јеванђелског зачала Владика Јован је честитао верницима Маршића црквену славу и наступајућу Нову годину, посетивши да је Нова година управо време погодно да се осмотримо и извршимо анализу како смо провели живот у минулој години и да будемо у свему бољи у новој години Господњој.

На позив „Са страхом Божијим, вером и љубављу приступите“ причестио се велики број верника ове парохије. Након осећења славског жита и резања славског колача уприличена је трпеза љубави у предивно сређеној сали парохијског дома у Маршићу.

ПРОСЛАВА КРСТОВДАНА И БОГОЈАВЉЕЊА У САБОРНОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

На Празник Крстовдана и Богојављења, у Саборној цркви у Крагујевцу Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Саборне цркве.

У раној Цркви су се на празник Богојављења славилa сва Христова јављања свету: Рођење Христово, Поклоњење му-

драца Христу, Христово Крштење. Почетком четвртог века издвојен је празник Рођења Господа Исуса Христа – Божић и слављен је посебног дана, као и данас.

На дан Богојављења Црква слави Христово Крштење на реци Јордану. Господа је крстио Свети Јован Пророк, Претеча и Крститељ. Том приликом су се небеса отворила и људима се открио, објавио, Бог као Света Тројица: Господ Христос се крштавао у реци Јордану, Бог Отац се јавио у виду речи: „Ово је син мој љубљени, који је по мојој вољи“, а Дух Свети се јавио у виду голуба. Након Богојављења на Јордану и нама је омогућено да крштавамо „у име Оца и Сина и Светога Духа“.

После евхаристијског сабрања, Владика Јован је у порти Саборног храма извршио Велико водоосвећење. Мноштво верног народа је присуствовало евхаристијском сабрању и водоосвећењу, после којег је свако узео освећену Богојављенску воду по својој потреби: да се очисти, да се исцели од болести, да би њоме благословио дом свој.

Срећко Зечевић, протонамесник

БОГОЈАВЉЕНСКО ПЛИВАЊЕ ЗА КРСТ ЧАСНИ

Дванаести пут на Богојављење, у организацији друштва СВЕБОР које негује старе српске спортске и борилачке вештине и братства Старе цркве, на Шумаричком језеру се одржава пливачка трка за Крст часни. Након одслуженог молебана од стране Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, коме је саслуживало братство Старе Цркве и примљеног благослова, пливачи су се припремили да у не баш топлој води запливају ка циљу.

Стазу на Шумаричком језеру дугу 33 метра, најбрже је ове године препливао Стеван Крнић рођен 1988. године у Кикинди, који живи у Крагујевцу. Овом младом лекару, стажисти на педијатрији Клиничког центра у Крагујевцу, и спортисти, некадашњем боксерском репрезентативцу, ово је друга витешка титула Носиоца Богојављенског крста Шумадије, јер је био победник и 2009. године.

Ове године за такмичење се пријавило 68 такмичара, а жребом су изабрана 33 такмичара.

По завршетку трке свим учесницима ове манифестације захвалнице су уручили Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован и градоначелник града Крагујевца Радомир Николић, а у организацији друштва СВЕБОР, које негује старе српске спортске и борилачке вештине и Скупштине града, организован је свечани ручак којим је настављено саборавање поводом Богојављења и овог престижног такмичења.

Мирослав Василијевић, протођакон

ЛИТУРГИЈСКО САБРАЊЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

У недељу 25. јануара, када Црква Божија прославља Свету мученицу Татјану и икону Пресвете Богородице Млекопитатељице, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Каленићу, уз салуживање свештенства Епархије шумадијске.

Светој Архијерејској Литургији присуствовао је велики број верника, који су се на крају Свете Литургије сјединили са Васкрслим Господом кроз Свету тајну причешћа.

Након прочитаног Јеванђеља окупљеним верницима у духовној поуци обратио се преосвећени Владика Јован упутивши речи поуке о икони Млекопитатељници и самој личности Пресвете Богородице: о њеном смирењу и о улози у спасењу рода људскога. Пресвета Мајка Божија је хранила Господа, али преко Њега храни и нас, јер за свакога од нас има места у њеном крилу.

У својој поуци преосвећени Владика је истакао важност молитве упућене Пресветој Богородици, јер она има материнску слободу пред Господом. Владика је позвао да сада и увек молимо Пресвету Богородицу да болесни оздраве, да се они који су у муци у беди орасположе, а да они који су тужни буду радосни. Да замолимо Мајку Божију да нас подигне када паднемо, јер она то хоће зато што је мајка.

По завршетку Свете Литургије уприличен је обред резања славског колача, а затим и гозба љубави коју је припремило сестринство манастира Каленића са настојатељицом игуманијом мати Нектаријом.

Слободан Савковић, јереј

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Свети Сава је највећи српски светитељ, утемељивач хришћанства, просвете, културе и свега што вековима краси српско национално биће. Свети Сава је први извадио личну карту српског народа – и од њега знамо ко смо, како се зовемо и коме припадамо.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, на дан Светог Саве српског, служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу, у којој је принео молитве Богу и Светом Сави за спас српског рода. Радост литургијског сабрања заједно са Владиком и свештенством, поделило је доста верника и деце.

На Литургији је светосавску посланицу Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, прочитао јереј Душан Мучибабић.

После заавоне молитве Епископ Јован је извршио обред резања славског колача. По завршеној Литургији чланови Дечјег хора Саборне цркве отпојали су неколико пригодних песама, потом је изведен краћи рецитал посвећен Светом Сави, након чега су најмлађима подељени пригодни дарови.

У поподневним часовима Епископ шумадијски је обишао више крагујевачки основних и средњих школа и пререзао славски колач.

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ У ЈАГОДИНИ

Прослава овог дивног угодника Божијег започела је бденијем, које је служио Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован уз саслужење свештенства беличког намесништва у цркви Светог архангела Михаила и Гаврила у Јагодини. У току бденија шумадијски Првојерарх поучио је присутни народ, посебно наглашавајући шта се од нас који себе називамо децом Светог Саве очекује. За посебну делатну љубав према Цркви, Епископ је благоизволео одликовати Милорада Савића Архијерејском граматом признања као пример верном народу.

По завршетку бденија, братство храма је у обновљеној сали парохијског дома приредило вечеру на којој су учешће узели директори основних и средњих школа.

Сала културног центра испуњена до последњег места била је место одржавања Духовне академије коју је пригодном беседом отворио владика Јован и том приликом поделио пригодне награде победницима разних конкурса који су били саставни део 13. Светосавске недеље. Носиоци реализације Светосавске недеље поред Црквених општина града Јагодине били су школска управа као и актив вероучитеља.

На сам дан празника у свим храмовима служене су Свете Литургије уз присуство великог броја полазника веронауке, који су своје присуство и прославу Светог Саве крунисали сједињењем са Богом кроз Свето Причешће.

Милан Ђорђевић, презвитер

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА У КЊАЖЕВСКО-СРПСКОМ ТЕАТРУ

Светосавска академија као подесећање на прву прославу Светог Саве у Србији која је 1840. године обележена у Крагујевцу, одржана је у Књажевско-српском театру под покровитељством града Крагујевца и Шумадијске епархије.

Светосавску Посланицу Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована прочитао је ректор Богословије Светог Јована Златоустог проф. др Зоран Крстић:

„Нас, данашње православне Србе, обавезује светосавско наслеђе. Обавезује нас да нађемо одговор на питање – шта нам је чинити у нашем времену? Човек се у свим временима налази пред избором који може бити користан или штетан, благотворан или погубан. У сваком случају јесте пресудан, јер се не тиче само нас, већ и оних који ће доћи после нас.“

У уметничком делу програма наступили су глумци Књажевско-српског театра, Црквени хор, квартет Музичке школе и КУД Светозар Марковић.

Светосавској академији у Књажевско-српском театру присуствовали су градоначелник Крагујевца Радомир Николић, заменик градоначелника Небојша Здравковић, заменик председника Скупштине града Славица Коминац, чланови Градског већа, као и начелник Шумадијског управног округа Дамјан Срејић, представници верских заједница и основних и средњих школа.

Извор: Књажевско-српски театар, Крагујевац

СВЕТСАВСКА СВИТА У АРАНЂЕЛОВЦУ

У организацији основне школе „Свети Сава“ у Аранђеловцу је 24. јануара по осми пут организована Светосавска свита, као аутентичан начин прославе школске славе. Својеврсну литију кроз главну аранђеловачку улицу по трећи пут је предводио преосвећени Епископ шумадијски Господин Јован.

Свих 450 ученика основне школе „Свети Сава“ костимирани у средњовековне одежде прошетали су кроз град, док су витезови Свештства, коњаници и запаљене бакље обојили поворку нестварним бојама. На крају шетње кроз главну улицу и парк Буковичке бање на отвореној сцени смотре „Мермер и звуци“, ученици су одржали сценски програм са темом „Светосавље и слобода“.

Препуно гледалишту прво се обратио директор школе Зоран Радовановић, који је поздравио све учеснике и посебно се захвалио Владици Јована на подршци и присуству Светосавској свити. Потом је Владика Јован благословио сву децу и сабрани народ, нагласивши да све српске школе и сав наш народ слави Светога Саву као нашег светитеља и просветитеља и највећег богаташа који нам је свима поклатио неизмерно богатство, а то богатство су вера и просвета, Црква и држава, писмо и књижевност, и све оно чиме јесмо Срби и Светосавци. Због свега тога ми смо дужни да његов свети лик одржавамо у нама и међу нама, а одржавамо га ако светоме Сави будемо подражавали својим делима и животом.

Овом Свитом и приредбом ученици основне школе „Свети Сава“ из Аранђеловца, заједно са својим учитељима и наставницима, желе целом свету да пренесу следећу поруку: „Шетамо зато што не желимо да стојимо у месту, носимо витешка одећа зато што желимо витешку борбу кроз живот, осврћемо се на прошлост да не би изгубили будућност, тежимо животу у вечности, следимо пут Светога Саве!“

Војин Милосављевић, вероучитељ

САВИНДАН У ДОМУ ЗА ДЕЦУ „МЛАДОСТ“

Ученици ОШ „21 октобар“ посетили су са својом вероучитељицом дом за децу „Младост“ у насељу Вашариште у Крагујевцу. Циљ посете био је хуманитарног ка-

рактера. Ученици су предали деци и запосленима донацију у виду слаткиша коју су својим трудом и радом прикупили продајући макете икона на новогодишњем вашару одржаном у школи крајем првог полугодишта.

Посета је остварена наменски на дан Светог Саве, да би овај празник нашег великог светитеља прославили сећајући се својих ближњих тако што ћемо им посветити пажњу и измамити осмех. У дому смо затекли веселу и радну атмосферу и лепе услове за боравак малишана и осталих штићеника дома. Али без обзира на то свака помоћ им је добродошла. У тренутку наше посете деца и девојчице су украшавали пано посвећен Светом Сави. Ученици веронауке су им се радо придружили па је настао заиста леп пано који је остао да краси дневни боравак дома. Запослени су нас провели кроз све делове зграде обзиром да се осим бриге о деци овде баве и бригом о женама жртвама насиља, о деци која имају проблеме у понашању и разним другим видовима социјалне заштите.

Искрено се надамо да ће овај наш први сусрет прерасте у сарадњу која ће дуго трајати.

Весна Николић

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ АТАНАСИЈА ВЕЛИКОГ У СЕЛЕВЦУ

У суботу, 31. јануара, на дан када наша Света Црква прославља Светог Атанасија Великог и Светог Максима Архиепископа српског, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог Атанасија Великог у Селевцу покрај Смедеревске Паланке. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије. Селевац, село надомак Смедеревске Паланке, поред цркве брвнаре, у себи броји још једну богомољу која је посвећена Светом Атанасију Великом. Ова црква је сазирана на темељима старе цркве која је такође била посвећена светом Атанасију Великом, а освештао ју је Епископ шумадијски Господин Јован 2008. године. Парохијани овог села су, заједно са својим свештеницима јерејом Ненадом Петровићем и јерејом Марком Аћимовићем, са великом радошћу дочекали свог Епископа, чијим је доласком увеличано овогодишње славско литургијско сабрање.

Честитаваши црквену славу преосвећени Владика је, у својој богонадахнутој беседи, подсетио вернике о разлогу нашег сабрања, а то је да прославимо Бога, а прослављајући Бога ми прослављамо и Светитеље и људе који то чине, као што је био и Свети Атанасије који га је славио својим животом.

Назначење сваког хришћанина јесте да буде свет, а није тешко постати свет, јер је то заиста могуће кроз испуњење две Христове заповести. Крштењем постајемо посвећени, али нам то никако није довољно да се назовемо светима, јер без испуњења Христових заповести, не можемо себе назвати светима. Докле год је Христос у нама, у нама ће обитавати светлост. Господ просвећује светлошћу сваког који долази на овај свет, а том светлошћу живео је и Свети Атанасије. Зато нас Владика благосиља да и нама Господ помогне да и ми светлимо свету нашим добрим делима.

Након Свете Литургије, домаћини Селевца су, заједно са својим паросима и домаћином славе Миланчетом Мишићем, приредили трпезу љубави.

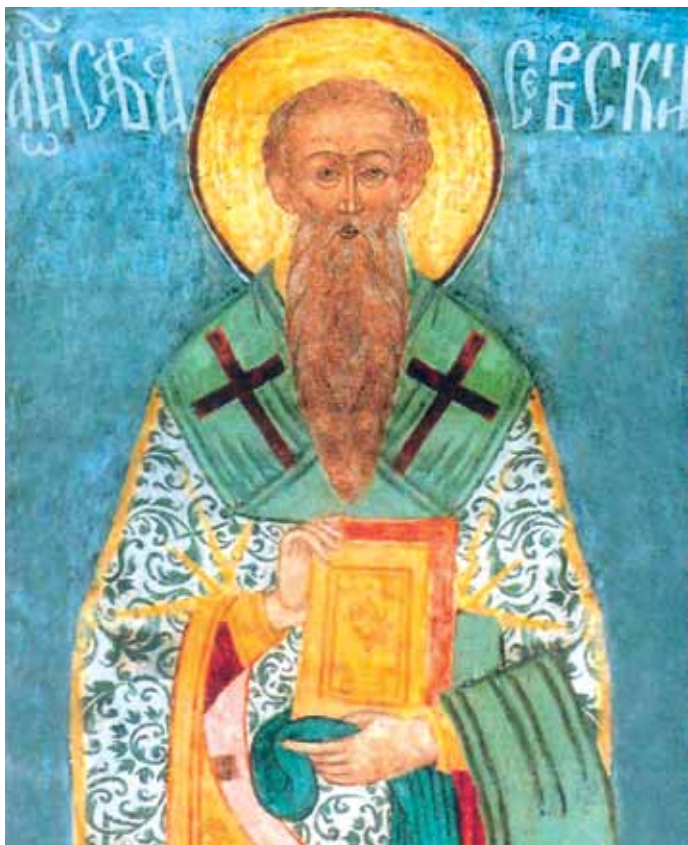
Слободан Савић, ђакон

Сава Антонијевић, свештеник

КРАТАК ПРЕГЛЕД СРПСКО-РУСКИХ ЦРКВЕНИХ ОДНОСА

Први, науци данас познати, контакти Руса са овим нашим просторима датирани су у IX и X век. Чешћи руско-српски контакти постоје већ у периоду од XII до XV века. Зна се да су руски монаси из манастира Светог Пантелејмона на Светој Гори 1191. године посетили двор српског жупана Стефана Немање,¹ и да су тада са собом повели принца Растка, и да су га замонашили на Светој Гори у свом манастиру, давши му име Сава. Ово је био догађај који је одиграо велику улогу у историји српске цркве, народа и државе.²

Док су Руси били у ропству под Монголима током XIII и XIV века, руски манастир Свети Пантелејмон на Светој Гори био је под заштитом српске владарске династије Немањића, а српски цар Душан прихватио се и ктиторства овог манастира. Бригу о манастиру продужио је после Немањића и српски кнез Лазар. Манастир је сачуван као руски захваљујући Србима који су као монаси, па чак и игумани, сачували руски и словенски карактер манастира у кризним периодима у којима је опадао број Руса монаха у овом манастиру. У то време српски монаси били су упознати са руском хагиографском литературом (житија Бориса и Глеба, кнегиње Олге, Теодосија Печерског, и др.), а у руску средину су током XIV века доспела житија Светог Симеона и Светога Саве. У Русију су из Србије стизали и преводи Светих Отаца на словенски језик (на пример Свети Григорије Богослов, Јован Лествичник и други). Са Свете Горе у Русију је стигао и Пахомије Логотет Србин, који је тамо живео најмање 46 година, и „створио целу једну књижевност, написавши више него скоро сви његови руски савременици заједно“, те је имао велики утицај на тамошње писце. Чак је и историја ча-

совничарства у Русији почела са српским монахом Лазаром, који је по кнежевом налогу подигао први сат у Москви на једној цркви.³ У цркви Архангелског Сабора у Москви, гробној цркви руских царева, фрескописани су и српски светитељи: Симеон, Сава и Лазар. Срби су се поносили и чињеницом да је мајка руског цара Ивана IV Грозног била унука српског велможе Стефана Јакшића.

Већ од краја XV и почетка XVI века постоје редовни контакти руског народа и државе и српског народа. Обично су то биле делегације Српске цркве и српских манастира, који су у Русију долазили ради „челобитија“, односно помоћи за српске манастире. Срби су добијали помоћ у предметима за богослужења, одежама, богослужбеним књигама, новцу, крзнима, сребрном посућу... Срби су са собом доносили Свете мошти и разне вредне списе,⁴ а руским државним властима биле су драге и вредне информације о војној и политичкој ситуацији у непријатељским земљама. Још тада крећу мање сеобе Срба у руске земље, па се у руској војсци појављују засебни српски одреди.

Српска црква добија велику подршку, а посебно манастир Хиландар, кога су здушно помагали руски владари, а цар Иван IV Грозни је прихватио да буде ктитор ове обитељи. Манастир Хиландар је на дар добио и једну кућу у Москви, која је постала подворје манастира. За два века у Москву су долазиле делегације преко 30 манастира, од манастира Лепавина на западу, манастира Шемљуг код Темишвара на североистоку, до Хиландара и Дечана на југу.

Ове везе „послужиле су као основа на којој ће се током времена, на дубљим нивоима колективног менталитета, утемељити и учврстити представе о братству, блискости `једноверности` и `једноплеменитости` два народа“.⁵

Традиционално блиски односи између Срба и Руса јесу феномен настао услед политичких, верских, културних и социјалних веза и контаката.

Током XVI и XVII века веза Српске цркве са Руском црквом и руском државом била је константна и веома често на високом нивоу. Поред свештеника и монаха, Русију су посећивали српски епископи, митрополити, па и сами српски патријарси (Пајсије, Гаврило, Максим). Неки српски клирици су у Русији остајали на „вечно житељство“.

Размена књига је у XVII веку текла у оба смера, а свака значајнија манастирска библиотека у Русији тог периода била је незамислива без књиге Сава Српски.

Када су уследиле велике сеобе Срба, погледи су усмерени ка Русији. Патријарх Арсеније III је 1689. године послао тајно посланство, које је предводио архимандрит Исаија са Свете Горе, молећи Русију да заштити православне Србе. Патријарх је успоставио добар однос са Нефимоновим, руским послаником у Бечу, који је 1697. године „предао преставку аустријским властима против притисака на српско становништво. То је било прво званично иступање руског официјалног лица за заштиту Срба.“⁶ Патријарх се међувремену обратио и руском „Великом посланству“ које је боравило у Бечу 1697-1698. године. Интересантно је да се у том посланству инкогнито налазио и

сам руски цар Петар Велики. Српски патријарх је молио за заштиту од католика, и за притисак на Аустрију да дозволи Србима слободу вероисповести. Услед руских притисака, аустријски цар Леополд је 1699. године предао руском посланику Возницину „документ којим је гарантована слобода вероисповести Срба на територији Хабзбуршке монархије“. Када су уследила потписивања мира између Аустрије и Турске (1699) и Русије и Турске (1700), руске дипломате су се трудиле да у уговорима о миру заштите интересе Срба и у Аустрији и у Турској. После друге велике сеобе Срба, Русима се за помоћ обраћао и патријарх Арсеније IV Јовановић Шакабента (1738). Коначно, Русија је миром из 1774. успела да Турској себе наметне и као заштитницу православних хришћана, а да Порту обавезе на заштиту „хришћанских закона и црква“.

Цар Петар Велики увек се залагао да се изађе у сусрет молбама српских патријараха. Прихватио је да буде ктитор манастира Раковица, а огромну улогу је одиграла његова одлука да на молбу српских првојерарха, пошаље учитеље и богослужбене и друге књиге на словенском језику, што је био основ за оснивање српских богословских школа и гимназија. Са друге стране, током XVIII века у руским духовним академијама студирало је око 70 Срба, а тај број се током XIX века још повећао.

Интересантна је улога Русије у подизању Првог српског устанка. Изгледа да су устаници, а и сам вожд Карађорђе, остварили контакте са Русима још 1803. године, а да је, према аустријским обавештајним изворима, брод са руским оружјем и муницијом за побуњенике стигао већ у мају месецу 1804. године, док се устанак још разбуктавао.⁷

Митрополит Стефан Стратимировић је 1804. године писао да „нема народа под капом небеском који би толику љубав и наклоност ка Русима и Руском Императору имао, као што га има источне православне исповести народ српски“.⁸ Митрополит се веома опрезно (чувајући се од аустријских власти) залагао за стварање српске државе. Написао је чак и „један мемоар за руског цара о потреби и могућности остварења једне такве државе под руском заштитом, на челу са православним принцом“.⁹ Ру-

с и м а

се, као једновернима и једнокрвнима, обратио на челу српске делегације и прота Матеја Ненадовић. Срби су од Русије добијали помоћ не само у оружју, муницији и опреми, већ и у директној војној помоћи. Пресудну улогу за опстанак устанка играла је и финансијска помоћ Русије, која се мери стотинама хиљада дуката.

У нашој историографији често се преувеличава улога кнеза Милоша Обреновића у добијању државне и црквене самосталности. Пресудну улогу у одлуци Порте да изда хатишерифе из 1830, 1833. и 1838. године имали су притисци Русије на Турску, а не дипломатске способности кнеза Милоша.

Када је митрополит Петар Јовановић основао Богословију 1836. године, за предаваче су доведена и два Руса. Многи од српских богослова су своје образовање наставили у руским духовним академијама, а касније су постали водеће личности Српске цркве: митрополит Михаило, патријарх Варнава, митрополит Инокентије, епископ Никодим Милаш, епископ Иларион Зеремски, епископ Доситеј Васић, прота Стеван Димитријевић, и многи други. У Москви је на иницијативу митрополита Михаила основано Српско подворје 1872. године. А када је митрополит Михаило био неканонски свргнут, нашао је уточиште у Русији од 1883. до 1889. године. И на своју катедру враћен је захваљујући Русији.

Српско подворје у Москви имало је велику улогу у међуцрквеним односима, али и велику улогу у помоћи српском народу и српској држави у кризним ситуацијама, када је Русија веома помагала својој савезници Србији (1876 – 1878, 1908, 1912, 1913, 1914 – 1918).

Велику голготу српског народа и Српске цркве,¹⁰ у току Првог светског рата, побожни руски цар Николај II трудио се да ублажи колико је могао. Када се, остављена од савезника, српска војска са избеглим народом, скупштином, митрополитом и краљем, нашла на албанској обали у јануару 1916. године, руски цар се обратио председнику Француске и премијеру Велике Британије, запретивши да ће Русија, ако савезници не помогну Србима, склопити

сепаратни мир са Немцима. „На констатацију Француза да је реч о скупој и бескорисној акцији, Николај II је одговорио: „Ја ћу платити све расходе Срба“.¹¹ Српска црква и народ нису му то заборавили.

Избијањем револуције и грађанског рата у Русији, у српске крајеве су почеле да долазе руске избеглице. Са избеглицама су почели да долазе и руски архијереји и свештеници. Српске власти и народ са добродошлицом су дочекали Русе, а Српска Православна Црква је на територији под својом јурисдикцијом дозволила оснивање Руске Православне Заграничне Цркве. Руски загранични клирици са својом паством имали су апсолутну слободу и подршку и цркве и државе. Свештеници Руске заграничне цркве слободно су обављали обреде над својим верницима, а Српска црква и Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца обезбедили су Руској заграничној цркви и решавање бракоразводних парница руских избеглица. Како Руска загранична црква није била правно регистрована пред државним органима, Краљевина је временом више пута настојала да брачна и бракоразводна права ускрати Руској заграничној цркви, али је Српска Православна Црква истрајно штитила њена права. Загранична црква имала је подршку Српске цркве и ван граница Краљевине Југославије.

Велики заштитник Руске Заграничне цркве био је српски патријарх Варнава, бивши руски студент. Патријарх је од раније познавао и изузетно ценио митрополита Антонија Храповицког, поглавара Руске заграничне цркве, али и митрополита Сергија, званичног мјестобљуститеља трона московске патријаршије.

Тих година, патријарх Варнава је посредовао између митрополита Сергија, на његов захтев, и Светог Синода Заграничне цркве. Митрополит Антоније је осуђивао митрополита Сергија „продају чистоте вере за привидну слободу“, а одбијање руских заграничних епископа да потпишу лојалност совјетској власти прокоментарисао је речима: „Ми, слободни епископи Руске Цркве, не желимо примирје са сатаном“.¹² Српски патријарх је посредовао објективно, те је и митрополиту Антонију ставио до знања да Српска црква „не сматра да је могуће прекинути канон-

ско општење са законитим предстојатељем велике Руске Цркве, само због оваквог или онаквог његовог односа према месној грађанској власти“.¹³

У току 1933. и 1934. године патријарх Варнава је посредовао са жељом да се јерархије братске Руске цркве измире, па је чак и предлагао да Руска загранична црква буде у саставу Српске Православне Цркве као аутономна, али то властима у Москви није одговарало. Тако је митрополит Сергије са Светим Синодом донео указ 22. јуна 1934. године којим је заграничне архијереје предао црквеном суду и ставио под забрану свештенослужења.¹⁴ Овај указ није узиман у обзир у Српској цркви, под чијом заштитом је и даље остала Руска загранична црква. Остао је забележен коментар митрополита Сергија на одговор Српске цркве: „На мој телеграм Патријарх Варнава је одговорио потпуним одбијањем да промени своју позицију (...) Ви, па и Ваш Сабор можете колико хоћете да забрањујете и екскомуницирате. Ми знамо да ви нисте слободни и зато Вашим забранама и екскомуникацијама не придајемо никакав значај и као и раније ћемо сматрати да смо у односима са Руском црквом...“.¹⁵

Присуство Руске заграничне цркве на српским просторима умногоме је допринело обнављању црквеног живота код Срба. Доласком руских монахиња, у Српској цркви је после Великог рата обновљено женско монаштво. Најпре је 1920. године у манастир Ново Хопово дошло 80 руских монахиња Љесненске обитељи Пресвете Богородице. Њих 20 се 1923. године преселило у манастир Кувеждин, и тиме започело обнављање српског женског монаштва.¹⁶ Рускиње су оснивале многе женске манастире, и у многим су Рускиње биле игуманије.¹⁷ На основу дисциплинарног типика манастира Кувеждин, 1927. године ступио је на снагу „Устав женских манастира у Српској Православној Цркви“. Како су се ројиле женске монашке заједнице види се и из статистичких података: 1924. године – 4 женска манастира, 70 монахиња и 35 искушеница; 1941. године – 27 женских манастира, 286 монахиња и 111 искушеница; 1969. године – 81 женски манастир, 658 монахиња и 187 искушеница.¹⁸ Руске монахиње су у српске манастире донеле и харијативну делатност, па су се монахиње у многим манастирима бринуле о сирочади или о болесној деци.

Многи руски емигранти били су професори и ученици на Богословском факултету Уни-

в е р -

зитета у Београду, у богословијама и монашким школама. Били су оснивачи многих црквених хорова, а у Србију су донели култ књиге одомаћен код руске елите, оснивајући многе библиотеке и издавачке установе.

Добри односи Српске Православне Цркве и Руске Православне Заграничне Цркве остали су и током Другог светског рата,¹⁹ а и после рата и одласка руских заграничних архијереја из Југославије. Односи са московском патријаршијом постали су ближи после Другог светског рата, када је притисак државе на Руску цркву донекле попустио. Контактима између две сестринске цркве после рата могли су да се обављају искључиво уз сагласност власти двеју комунистичких држава, што је значило да су били веома ограничени. Блаженопочивши владика Сава је као викарни епископ патријарха Германа био присутан када су приликом једне посете руског патријарха Српској цркви српски клирици поставили питање свом госту како живи црква у Совјетском Савезу. Руски патријарх је, доста храбро за то време, изјавио да „живе од мрвица које падају са трпезе њихових господара“.

Ситуација се веома променила после распада Совјетског Савеза. Руска Православна Црква је васкрсла, и поново је преузела водећу улогу у православном свету. Српска црква је опет могла да рачуна на подршку највеће аутокефалне православне цркве, што је симболички било видљиво приликом посете руског патријарха Београду у току бомбардовања 1999. године.

Ново доба најавио је догађај из лета Господњег 2014., када су новоподигнут споменик Светом руском цару Николају II, у Београду освештали заједно руски и српски патријарх.

напомене:

¹ Да се претпоставити да ово није била прва посета руских монаха српским земљама.

² Залагањем будућег српског светитеља Саве, и брата му Стефана, Српска црква је добила аутокефалност 1219. године. Српска држава добила и краљевску круну 1217. године.

³ Више види у Гордана Тошић, Милутин Тадић, *Хиландарски монах Лазар први српски часовничар*, Каленић, Крагујевац, 2004.

⁴ Овим „путем“ сачувани су од пропасти многи вредни српски средњовековни списи.

⁵ Мирослав Јовановић, *Срби и Руси 12 – 21. век (историја односа)*, Народна Библиотека Србије, Београд, 2012, 58.

⁶ *Н., д.*, 81.

⁷ Више види у Живорад Јанковић, *Велики Вожд*, Одбор за просвету и културу епархије пожаревачко-браничевске, Пожаревац, 2012.

⁸ Мирослав Јовановић, *Срби и Руси 12 – 21. век (историја односа)*, Народна Библиотека Србије, Београд, 2012.

⁹ Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси, од деветог до двадесетог века*, Евро – Унирекс – Каленић, Београд – Подгорица – Крагујевац, 1996, 472.

¹⁰ Србија је изгубила четвртину целокупног становништва, а непријатељ је убио неколико стотина свештеника Српске Православне Цркве.

¹¹ Мирослав Јовановић, *Срби и Руси 12 – 21. век (историја односа)*, Народна Библиотека Србије, Београд, 2012, 95 – 96.

¹² Владислав Пузовић, „Посредовање српског патријарха Варнаве (Росића) у канонском спору између Московске патријаршије и Архијерејског синода Руске заграничне Цркве“, *Српска теологија данас 2010 (28 – 29. Мај 2010)*, Православни богословски факултет, 2011, 458.

¹³ *Исто*.

¹⁴ *Н., д.*, 461.

¹⁵ Мирослав Јовановић, *Срби и Руси 12 – 21. век (историја односа)*, Народна библиотека Србије, Београд, 2012, 210.

¹⁶ Након пропасти средњовековне српске државе, у српским земљама замрло је женско монаштво.

¹⁷ Многе руске монахиње и игуманије долазиле су из племићких породица, и биле су веома образоване. Види више у Проф. др Ксенија Кончаревић, „Руске монахиње и обнова српске духовности II“, *Православље* 1146 (15. децембар 2014), 16 – 18.

¹⁸ Руске васпитанице у шумадијској епархији биле су и игуманије Михаила у Благовештењу на Руднику, и Евпраксија у Каленићу.

¹⁹ Алексеј Тимофејев, „Руска загранична православна црква и Грађански рат у Србији 1941 – 1945“, *Српска теологија у двадесетом веку 2 (24 – 25. Мај 2007)*, Православни богословски факултет, 2007, 288.

У ДУХУ И ИСТИНИ

Током 2014. године, Издавачка кућа Шумадијске епархије *Каленић*, објавила је, уз подршку Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама Владе Србије, три књиге угледних литургичара (П. Скалциса, А. А. Дмитријевског и Ј. Фундулиса) које ће православном вернику значајно помоћи да у богослужењу Цркве учествују са разумевањем и познањем. У овом броју *Каленића* више појединости доносимо о Фундулисовој књизи *Словесно богослужење*

Пре појављивања *Словесног богослужења* (превела са грчког Драгица Тадић Папаниколау) на српском језику, наша богословска јавност и заинтересовани читаоци имали су могућност да се упознају са још три преведене књиге Јоаниса Фундулиса (1927-2007), угледног професора Богословског факултета Аристотеловог универзитета у Солуну и почасног доктора београдског Православног богословског факултета (2003): *Литургија I – Увод у свето богослужење* (Краљево 2004), *Литургијске недоумице* (Краљево 2005), *Омилитика – црквено проповедништво* (Краљево 2011), као и са неколико чланака на православним порталима. Из плодног опуса професора Фундулиса (поменимо само *Литургијске теме* у осам томова), у књизи *Словесно богослужење* налази се педесет његових предавања у форми радио емисија које су емитоване 1970. и 1971. године. Реч је првенствено о хеортолошким темама и тако је током једне године развијен циклус о најважнијим покретним и непокретним празницима и свим последовањима дневног круга богослужења.

Наслов *Словесно богослужење* условљен је идејом аутора да публику којој су текстови намењени уведе у свештено богослужење тако да би са разумевањем и познањем могли да учествују у њему, јер је уверен да основну претпоставку за свесно учествовање у богослужењу Цркве представља његово познање. „У супротном прети опасност да литургијски обрасци замру, те да верни, не познајући ‘логос’ онога што се савршава, или савршавају богослужења ‘бесловесно’, или да их одбаце као празно слово.“

У уводним разматрањима Ј. Фундулис наглашава повезаност богослужења са дејством Светог Духа. Црква настоји да васпостави предањско богослужење зато што кроз литургијске химне *покретани Духом Светим говорише свети Божји људи* (2 Петр 1, 21). Самим тим, нама предато „богослужбено богатство садржи у себи росу Духа Светога“.

Објашњавајући зашто служење Богу није дело човечије, односно зашто јесте тајна која се не мери људским мерилима, аутор наглашава: „Богослужење је унутрашња активност тајанственог Тела Христовог – Цркве. Оно је дејство Светога Духа унутар Цркве,

деловање целокупне умне и разумне творевине, која, оснажена Духом Светим, приноси службу Оцу и упућује му вечно славословље. Оно је излажење душе ка Оцу, које се остварује кроз Сина љубави Његове, у Духу Светом. Нико не може да назове Његовог Оца Богом ако га не поучи Дух Свети. Овај Дух саслужује Цркви и славослови са њом ‘у све дане’.“

Разумљиво је што Фундулисова хеортолошка предавања почињу разматрањем последовања Велике Четрдесетнице, тог најсветијег периода литургијске године. Тако је покладним недељама, Великој Четрдесетници и Великој недељи посвећено девет текстова. Најпре долази објашњење шта је то *Триод*, основна богослужбена књига овог периода, па разматрања смисла такозваних припремних недеља за Свету Четрдесетницу када богослужење треба да побуди учеснике на покајање, односно да напусте рђаво владање и припреме се за духовне борбе током поста. И овај богослужбени период, као и остали, илустрован је химнографским одломцима, који су посебна вредност ове књиге. Тако је почетак

Велике Четрдесетнице илустрован следећим богослужбеним стиховима:

„Оне који су изгнани, Господе, из првог раја због хране са дрвета,

поново си увео крстом и страдањем својим Спасе и Боже мој;

њима нас утврди да пост испунимо чисто и божанственом се устајању поклонимо,

Пасхи спаситељној, молитвама оне која те родила.“

Разматрање богослужбеног смисла периода пред Пасху, завршава се анализом Велике суботе: „Велика субота је почетак наде у васкрсење. Гроб је предворје устајања. С посмртном тишином мешају се претпразничне радости славног и блиставог дана васкрсења. Као призив и као буђење уснулог Господа, али и као претпразнична ода радости, одјекују у нашим црквама пророчке речи:

„Устани Боже, суди земљи,

јер ћеш ти наследити у свим народима.“

Из Фундулисових радио емисија о пасхалним богослужењима указујемо и на разјашњење једног доста важног богословског питања – зашто је Томи-

на или недеља Антипасхе праобраз будућег века. „Томина недеља није икона будућег века просто и само зато што је осми дан од Пасхе, него и зато што је дан присуства Христовог међу једанаесторицом ученика, дан потврде догађаја васкрсења, укидања сваке сумње, дан личног заједничарења и додиривања Оног који је васкрсао. Управо ово присуство и додиривање јесу слика вечног присуства Христовог у Цркви Његовој у будућем веку. Тада ништа неће спречавати жељно гледање Бога, Христа, и личну заједницу са Њим.“

Сходно редоследу празника у постпасхалном периоду, у књизи *Словесно богослужење* разлажу се литургијска правила, боље рећи њихов смисао у Недељу мироносица и других недеља Пентикостара, који се назива и *Радосни Триод*, о Преполовљењу, на Вазнесење, у Недељу Светих отаца и на Педесетницу. За читаоца је драгоцено да се детаљније упозна са празником Преполовљења који се слави у среду, двадесет петог дана по Пасхи и двадесет пет дана уочи Педесетнице. Многи не знамо да је реч о великом Господњем празнику који повезује тему Пасхе с једне и тему Педесетнице с друге стране, најављујући и славу Вазнесења Господњег.

Хеортолошким темама у ужем смислу припадају и анализе смисла богослужења и на остале значајне празнике црквене године, као што су Преображење, Успење Богородице, Усековање главе Светог Јована Крститеља, Воздвижење Часног крста, Свети Димитрије, Сабор светих арханђела, Ваведење, Рођење Христово, Богојављење, Три јерарха.

Да би слушаоце, односно читаоце подробије упознао са свим богослужбеним круговима, Ј. Фундулис се детаљно бави и дневним богослужбеним циклусом. Тако је вечерње представљено са четири предавања, јутрење са пет, као и полуноћница и последовање часова. Ево како аутор описује део јутрења након читања шестопсалмија, када се на тамну, покајну атмосферу излива светлост: „Радосним појањем се ‘изображава оно што се догодило у ноћи рођења и јављања Спаситеља у телу; јер се у ноћи родио да би се нама који седимо у тами и сенци незнања јавило велико светло, као што је рекао Исаија; зато и у ноћи живота с нестрпљењем очекујемо да нам у поноћ дође јеник којег љубе душе наше и који нас љуби’ према лепом запажању Симеона Солунског. Овај прелазак из таме у светлост, из жалости у радост, из покајања у наду, из Закона ка јављању благодати, представља један од најлепших и најкарактеристичнијих момената последовања јутрења који на најбољи начин изражава искуство вернога.“

Како сва данашња последовања дневног круга потичу из манастира, из ове књиге можемо дознати како су се до IX века дневна богослужења вршила у парохијским храмовима. Реч је о азематском (певаном) последовању које је у Цариград донето из Антиохије и које се од монашког разликовало по броју (два, односно четири у периоду Четрдесетнице) и у погледу унутрашњег устројства. Објашњено нам је и зашто је манастирски модел богослужења надвладао азематски, као и да је солунска црква Свете Софије била последње упориште мирског дневног поретка, све до 1450. године.

Аутор смисао празничног или дневног богослужења најчешће објашњава наводећи богословско-историјске чиниоце који су утицали на његову структуру. Али, за словесно поимање црквених служби драгоцене су и химнографске илустрације, од којих неке први пут на савременом српском језику сусрећемо у овој књизи. Зато позив вернима да се што пре сусретну са овом књигом, јер ће захваљујући њој учешће на богослужењима Цркве заиста бити *словесно*, завршавамо навођењем једне богослужбене химне која се поје у Недељу светих Отаца:

„Светих Отаца хор, који се стекао са крајева васељене,

Оца и Сина и Духа Светога једну суштину и природу је објавио

и тајну богословља јесно предао Цркви;

хвалећи их с вером, њих благосиљамо говорећи:

О божанствена војско, богоглагољиви војници Божијег одреда;

звезде пресјајне умног утврђења; тајанственог Сиона неразрушиве куле;

миомирисно цвеће рајско; презлатна уста Логоса;

похвало Никеје, украсу васељене,

усрдно се молите за душе наше.“

Н. Јованчевић

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.rs

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

**За свештенство,
монаштво и
црквене општине**

-15%

www.eparhija.rs

Оливера Думић, мр Небојша Ђокић

ЈАКОВИЋ

Прича из старине каже да су некада давно, у време када су још свеци земљом ходили а сунце било златније него данас, однекуд из даљине, из источне Србије у Ресаву дошла богоугодна браћа Тута, Јаков, Тома, Златко и Миљко са својом сестром Радом. Управо су ту себи одабрали место под сунцем, заволели овај крај и спродили се са земљом и људима – и ту је свако од њих, на простору од села Глоговац па до Црквенца, саградио и по једну скромну задужбину, себи за спомен а људима и Богу на дар и хвалу... Тома-Томић, Јаков-Јаковић, Рада-Радошин, Златко-Златенац, Миљко-Миљков манастир... да оставе за собом трага, да их по нечем памте...

Друго предање, пак, вели да је некада давно на том простору било чак дванаест таквих задужбина од којих је свака била намењена и посвећена по једном од Христових апостола чије је име и носила – Томић је, кажу, био посвећен апостолу Томи, Јаковић апостолу Јакову...¹ а како време не стоји и ништа не остаје заувек исто и непромењено, тако су и те задужбине – кроз многе бурне векове који су прохујали Ресавом – постепено страдале и нестајале, тако да их се свега неколико очувало и до наших дана, док су од осталих преостале тек зидине или само темељи – а неки су нетрагом нестали, па је од њих тек име остало, похрањено у колективном сећању.

Манастир Јаковић, обновљен као парохијска црква села Дубока, Добра Вода и Мали Поповић, смештен је на узвишици која се на јужној страни благом падином спушта ка Великој Морави, па се из манастирске порте пружа величанствен поглед на Мораву и оградне Црног Врха и Јухора.² Једва на пола сата хода од Ду-

боке а ваздушном линијом такође свега неколико километара удаљен од Томића, Јаковић је од радозналих очију и нежељених посетилаца скривен густом багремовом и храстовом шумом која се где-где спушта и до саме манастирске оgrade, па ова стара богомоља још увек тихује скривена од очију пролазника док се из ње, међутим, види цела околина. Као и већина наших манастира, он је, заправо, и близу и далеко... и видљив и скривен, и знан и незнан.

Позивајући се на османске пописе (Смедеревски дефтери № 517 из 1572. године и № 184 с краја XVI века), О. Зиројевић је забележила да би манастир Светог Арханђела (у коме је живео један калуђер) код села Грнчаре у Ресавској нахији могао да се идентификује као Јаковић – јер се топоним Грнчаре и данас јавља као назив неких потеса у селима Гложане и Мали Поповић, недалеко од Јаковића.³ Ову претпоставку треба прихватити са доста резерве, премда наоко делује веома примамљиво јер би могла да нам пружи податке о првобитној посвети манастира (Свети Арханђел). Међутим, ваља узети у обзир и податке из браничевског дефтера за 1467. годину у коме се помиње (непознато) село Јагодић у области Раванице, као једно од само 13 села преосталих од некада знатног броја села и огромног имања које је кнез Лазар подарио манастиру Раваница.⁴ Према овом дефтеру, непознато село Јагодић припада Раваници и део је тимара браничевског кадије Мевлане. Премда село назива Јагодић, и сам М. Стојаковић османски назив за ово село чита као „kaɣe-i Yakotik“ што је, у најмању руку, помало контрадикторно.⁵ Има ли се још у виду и то да мало пажљивије ишчитавање копије османског текста овог браничевског дефтера показује да би „Yakotik“ мож-

да могло да се прочита и као „Јаковић“ (на шта, уз све претходно већ наведене оградe када је реч о читању османских текстова, указује присуство слова „waw“ које означава дуги вокал „о“ или „у“, али и замењује турско и српско слово „в“ – јер у арапском језику нема тог гласа, па самим тим ни одговарајућег словног знака).⁶ Посебно је занимљив податак да у овом селу живи и неки поп Јаков, као и да се у списку прихода помиње запуштен хаса-виноград и десетине од винограда и меда – што указује на могућност да је ту некада био манастир који је претворен у мирску цркву (па отуд запуштени виногради и пчелињаци, јер више нема монаха који би их обрађивали). Све у свему, у случају манастира Јаковић се, управо као и код Томића, јасно уочавају дилеме везане за период након пада Деспотовине које указују на недовољну поузданост и прецизност османских дефтера и потребу да се сви они убудуће пажљивије ишчитавају, преводе и тумаче.

Јаковић се потом не помиње у писаним документима све до почетка XVIII века и Пожаревачког мира склопљеног 21. јула 1718. године. Аустрија је тада добила целу Србију, скоро до Ражња, а увек педантна аустријска администрација је за собом оставила мноштво података о Поморављу – о земљи и становништву, али и о насељима и стању у коме су тада затечена. У попису ресавског дистрикта (Der Ressovær Distrikts) из 1718. године су редом забележени село Palinoz, манастир Jban Rostiky Kloster и још три села – Jakobitzer, Popovitz и Vepovaz.⁷ Jakobitzer је очито село Јаковић а Popovitz данашњи Мали Поповић – али су спорна преостала села и манастир Jban Rostiky. Занимљиво је да се Jakobitzer у овом попису бележи као ненасељено место, а некакав манастир у њему се ни не помиње,⁸ док се на Епшелвицовој географској карти која приказује административне границе на месту Јаковића налази црвеном бојом уцртана картографска ознака за цркву, али без назива и посвете.

Јаковић (и то као манастир) почиње чешће и прецизније да се помиње тек крајем XVIII и почетком XIX века, у доба када се код српског народа буди национална свест и отпор према османским властима. Заправо, крајем XVIII века је у Поморављу, уз подршку и материјалну помоћ Аустрије, избила велика побуна упамћена као „Кочина крајина“. Побуну је предводио капетан Коча Анђелковић, већ прекаљени борац који је војничко искуство стекао ратујући у фрајкорској јединици под командом војводе Радича Петровића.⁹ Родом из села Пањевац, на левој обали Велике Мораве и тачно наспрам манастира Јаковић, Коча Анђелковић се управо у Поморављу дигао на Турке, ратујући са променљивом срећом у околини Јагодине, Ћуприји, Пожаревцу и Крагујевцу, а понајвише уз моравски теснац код Багрдана и Баточине. Аустрија се, међутим, и овог пута показала као непоуздан и вероломан савезник, па се побуна трагично окончала одмах након аустријске издаје, а Османлије су заробљеног капетана Кочу и главницу његових снага живе набили на коље.¹⁰ Остала је, међутим, легенда да се Коча Анђелковић са својим друговима упра-

во пред пресудну битку са Турцима причестио у манастиру Јаковић – што значи да је манастир у то време био довољно очуван и у таквом стању да у њему може да се врши богослужење.

У нашим писаним изворима се манастир Јаковић први пут помиње крајем 1838. године када је извесни Јова Андрејић из села Рибара у окружју јагодинском упутио надлежним властима молбу да „обнови развалине цркве Јаковића у срезу ресавском“, из чега се може закључити да је манастир те године већ био у лошем, рушевном стању. У сваком случају, начелник окружја ћупријског је, по наређењу Попечитателства Правосудија и Просвјештенија од 5/17. априла 1839. године, лично обишао ове развалине и након тога послао Попечитателству опширан одговор на основу кога се може стећи прилично јасна слика о стању у коме се Јаковић тада налазио:¹¹

1^{во} Она се налази на једном халмићу између винограда и ливада до саме Мораве простирући се недалеко од саме рјеке Мораве, опкољена селима: Дубоком, Рајкинцем и Малим Поповићем са стране Ресавске а од преко Мораве са стране јагодинске селима: Пањевцом и Лаништем.

2. Пред означена на страниј Ресавској села обштетсва, желећи усредно да се овај свети дом возбнови, обећавају не само чистосрдечно и прилежно чинити му посвјештеније, но и сваку помоћ к возобновљенију његовому, у призренију рада и приношио нужни потреба, додајући да су и поменута два преко Мораве села готова к тому, само ако би побуђена била.

3. Ову цркву пре паденија Србије под књазом Лазаром некиј Србин Јаков именом сазидао, и од његовога имена, зове се Јаковиће, и упропашћена је приликом турскиј ратова, а на једно пола сата одалеко налази се јошт једна такође мало не упропашћена црквица, у којој се и сад свјаштеноејствује и коју је брат првог именом Тома наградио по чему од имена његовога „Томиће“ названа. Но и ова је подкопавањем једнога близу ње имајућег потока опасности паденија изложена.

4. Нашао се је и мајстор, који би прву, кад би им се нуждни материјал и потребни сараори дали, за 3000 гроша оправили до покривача, но сасвим да се оградди за моћи у њој свјаштеноејствовати потребно ће бити 4000 гроша. А ако би се из темеља наново градила потребоваће до 5000 гроша јербо сад је одозго почињући до пенцера срушена и изнутра испола затрпана и за ову би цјену два дужине и 1 аршин ширине мајстори попустјели будући да је сасвим мала. А осим тога, на олтару и на обе певнице пуко је зид. И зато говори мајстор да би боље изнова наградити је.

№ 336

22. априла 1839 у Ћуприји

Начелник Окружија Ћупријског
Мајор Петар Ђорђевић.”

Премда не баш сасвим убеђен у исправност овог подухвата, Митрополит Петар је ипак пристао на обнову Јаковића и кренуо да, у договору са протопрезвитером Богосавом Здравковићем, изврши нову прерасподелу парохија на десној обали Велике Мораве, на потезу од Црквенца до Ћуприје. Договарање око обнове Јаковића је, међутим, потрајало све до 1841. године када се од тог подухвата коначно одустало, а у међувремену је највећи део већ поменутих села припао једној од постојеће две парохије при Томићу који је обновљен још раније, 1830. године, а те 1841. је већ увелико био претворен из манастира у мирску цркву.¹²

Према предању, Османлије су одмах иза Кочине погибије, а у знак одмазде, порушиле манастир који је тада запустео – што вероватно није тачно, јер се из наведеног одломка писма начелника окружја Ћупријског види да манастир није био срушен до темеља и да су зидови били очувани чак до горње ивице прозора, а недостајали су горњи део зидова и кров; тешко је поверовати да би се Турци у свом осветничком бесу задовољили само тиме, а напомена о напрслим зидовима указује на могућност да Јаковић и није страдао од турске руке већ пре од земљотреса, неке дру-

ге природне непогоде или само од људске небриге. Премда нема података који би поткрепили било народно предање било нашу претпоставку, Јаковић свакако јесте од нечега или некога страдао у том периоду, јер је заиста годинама био озбиљно оштећен – тачније,

све до 1894. године, када је на старим темељима подигнута садашња црква. Народ је, међутим, и у та времена упорно и редовно посеђивао рушевине да би се ту Богу молио, што је можда и навело пароха дубочког и глоговачког Петронија Коруновића да обнови Јаковић – тим пре што је у то време Томић већ био озбиљно угрожен због потока који је стигао до самих темеља манастира, па се озбиљно размишљало о томе да буде напуштен и замењен Јаковићем који се ионако налазио у непосредној близини. Петроније Коруновић је обновљену богомољу снабдео свим неопходним црквеним утварима те је исте године, са благословом Митрополита Михаила, отпочео у Јаковићу своју свештеничку службу коју је вршио све до 23. марта 1931. године.

Много година након гушења Кочине побуне, у напакон слободној Србији, благодарни потомци Кочиних добровољаца су испред манастирске цркве подигли споменик Кочи Анђелковићу и његовим саборцима. По замисли и идејним нацртима архитекте Момира Коруновића, сина оца Петронија, израђена је четворострана пирамида са крстом на врху. На западној страни је од белог мермера извајана биста капетана Коче – ис-

под српске војничке шајкаче, два окамењена ока давно угашена погледа сетно мотре на његов родни Пањевац и таласе хировите Мораве.¹³ На источној страни, на мермерној плочи, златним словима је уклесана порука и аманет потомству:

1787.

Стари наши ових крајева
причали су,
да се у овој цркви
Ј а к о в и ћ у
пре но што се дигао на душмана
српског народа
причестио
са својим друговима из околине
капетан
К о ч а А н ђ е л к о в и ћ
из села Пањеваца.
И кад их је издала Аустрија,
Турци су их ухватили и живе набили на коље.
Њима и свим изгинулим у бојевима
и ратовима и старим и новим
нек је слава и вечни помен,
а сваком Србину нек је наук:
да воли и чува свога брата, а да
Немцу и туђину никад не поверује.¹⁴

Почетком XX века, у риту више манастира Јаковић су налажена копља, велике мамузе, узде, стреле, стари новац и посуђе (што указује на постојање неког археолошког локалитета), а ту је и старо гробље на коме су се и почетком XX века сахрањивали покојници из села Дубока.¹⁵

У Шематизам епархије шумадијске Јаковић је убељен као „некадашњи манастир у атару села Дубока“ о коме има сасвим мало података, а „све што се за жи-

вот овог манастира до XIX века може рећи налази се у сфери народног предања које настанак датира у почетак XV века“ када су, по истом том предању, настале и суседне богомоље – Миљков манастир, Томић, Златенац, Тутић (?) и Богородичин манастир код Радошина.¹⁶

напомене:

¹ Станоје Мијатовић, *Resava*, Насеља и порекло становништва, књига 26, СЕЗ XLVI, Београд 1930, 158 (даље С. Мијатовић, *Ресава*).

² М. С. Милошевић, *Манастир Јаковић*, Гласник Српске православне цркве бр 1/1963, Београд 1963, 28.

³ О. Зиројевић, *Цркве и манастири на подручју Пећке патријаршије*, 42.

⁴ М. Stojaković, *Braničevski tefter*, 11.

⁵ М. Stojaković, *Braničevski tefter*, 94.

⁶ М. Stojaković, *Braničevski tefter*, 73 (табла XXXVII).

⁷ Д. Пантелић, *Попис пограничних нахија Србије после Пожаревачког мира*, Споменик САН ХСВИ, Београд 1948, 21 (табела).

⁸ исто.

⁹ Д. Пантелић, *Кочина крајина*, СКА, Београд 1930, 15.

¹⁰ Д. Пантелић, *Кочина крајина*, 113.

¹¹ АС - Митрополија 329/161 из 1839.

¹² АС - Митрополија 218/1839, Писмо Богосава Здравковића митрополиту Петру од 8. маја 1839. године и АС - Митрополија 218/1839, Писмо митрополита Петра Богосаву Здравковићу од 26. маја 1839. године.

¹³ М. С. Милошевић, *Манастир Јаковић*, Гласник Српске православне цркве бр 1/1963, Београд 1963, 30.

¹⁴ М. С. Милошевић, *Манастир Јаковић*, Гласник Српске православне цркве бр 1/1963, Београд 1963, 30.

¹⁵ С. Мијатовић, *Ресава*, 207.

¹⁶ Негослав Јованчевић, „Сведочаства о насељима и црквеном животу у данашњој шумадијској епархији до XVIII века“, у: *Српска православна Епархија шумадијска 1999, шематизам*, Крагујевац 2000, 200.

Александар Дероко

НАРОДСКИ НАДГРОБНИ СПОМЕНИЦИ

Наш народ за своја гробља увек бира нарочито лепе положаје, обично је то какав брежуљак више села. Каткад око каквог великог, прастарог дрвета, а најчешће око рушевина старих цркава. Ту су обично само појединачни гробови. Гробница нема, још мање надгробних капела. Споменици су камени или дрвени.

Камени су врло различити. Ту су пре свега стари богумилски „стећак“, „билиг“ („белег“) или просто „кам“. Они су најмонументалнији. Има их чак

ванредно изразит обик. Био је свакако на гробу ратника, јер носи стрелу и мач.

Други тип камених „белега“ био би четвртаст стуб са урезаним ликом покојника, некад са уклесаним натписом али већином без украса, какви су обично сељачки споменици. Један од лепших примера је онај споменик Јакова и Цмилке, опет из Етнографског музеја у Београду.

И данас се поред путева, нарочито, рецимо, између Краљева и Чачка налазе читаве групе високих, белих, камених, четвртастих стубаца са поклопцима озго. На њима су плитко зарезане фигуре војника и примитивних орнамената, затим натписи, често и стихови, а све је обојено шареним, масним бојама.

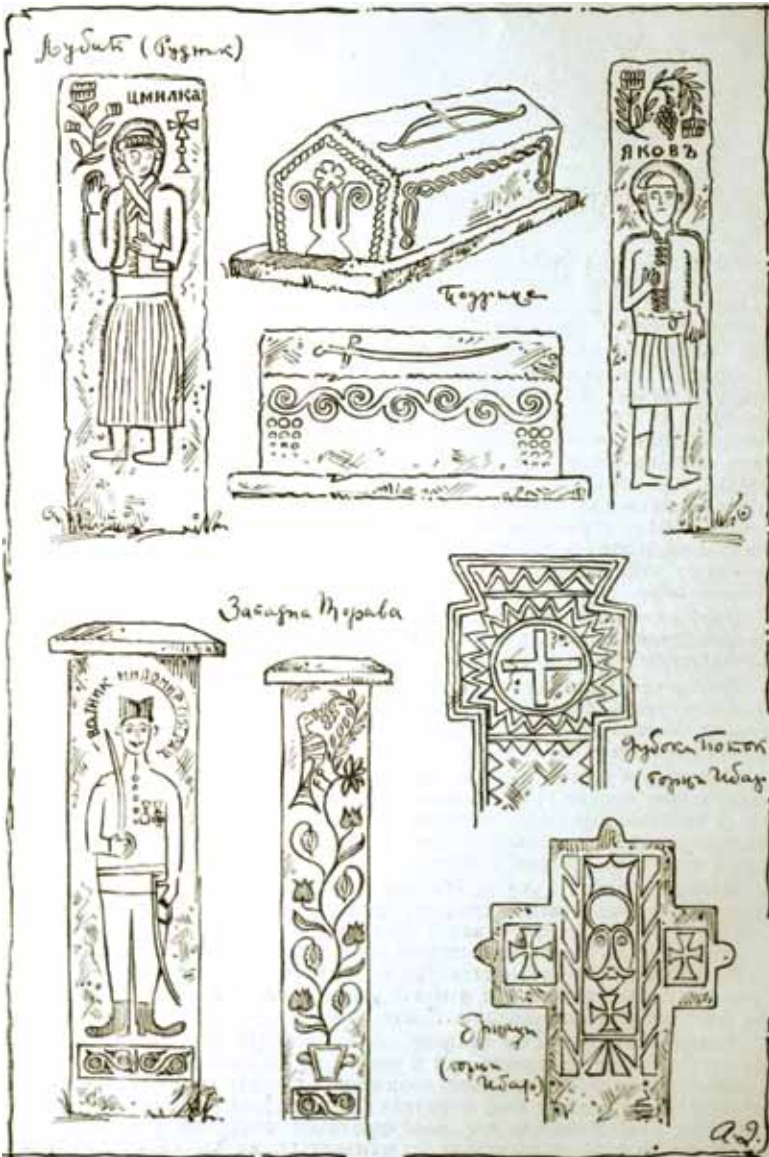
Најмногобројнији су споменици у облику камених крстова. Ти споменици су ретко кад задржали просту и чисту силуету правилног крста. То су обично стилизовани облици, украшени исто тако стилизованим декором. На њима се налази једна маса симбола, често нејасних које би требало тек одгонетати. То би била студија за себе. Понекад се пак на њима налазе чак и изванредне, поетске посвете („Земља изгуби цвет, небо доби звездицу...“ итд., и слично).

Дрвени споменици су свакако многобројнији од камених. На сеоским гробљима се претежно они и виде. Ако не водимо рачуна о оним најједноставнијима, остали често толико компликују свој основни облик, украшавајући га, да се овај понекад једва да још назрети. Изгледа да су крстови прво добијали две косе заштитне дашчице у облику двосливног крова које су полазиле од теменог крова па се ослањале на крајеве бочних кракова. Затим су краци крста спојени једним украсним кругом, додавани су мали крстићи, птице резане у дрвету, звезде, итд. итд. све док се није добио општи утисак једног великог, декоративног квадрата, утврђеног дијагонално на врх високога ступца (2 до 2,5 м.) Места за натпис ретко кад има.

Ово је облик који преовлађује у долини Лима и Ибра. Он пре личи на стилизовану претставу разгранатог дрвета, но на симбол распећа.

Све више се сви ови разни облици губе. Стари дотрајавају, нови се већ друкчије граде.

Међутим, они су изванредно значајни за познавање старе наше уметности уопште. Несумњиво је да су нам баш они, кроз векове, донели своје првобитне облике непромењене. И то више можда него кућа, одело, алат. А у њима се више него на овим предметима могло испољити цело схватање, цео став наших старих према материјалној уметности. Приложене скице фиксирају најмаркантније примерке, прикупљене летимично по свим старим српским крајевима.

и у облику сакофага. Један од најчувенијих, и свакако најлепши, познат је онај звани Котроманићев, који се чува у дворишту сарајевског музеја. На њему је претстављен цео двор са многим зградама, све ограђено палисадима, а у средини је владалац, на престолу са два ваљда дворанина, лево и десно. Напред доле су бојни коњи. На већој страни је горе полазак у бој или у лов на коњима, а доле лов на јелена стрелом и на дивљег вепра копљем, са псима. Орнаменти су стилизовани, више биљни но геометријски, од једне траке, преплета нема.

Онај мали саркофаг из дворишта Етнографског музеја у Београду је много једноставнији, али има из-

Објављено у Гласнику Скопског научног друштва, књига XIX, Скопље 1938. године
Правопис аутора није мењан

УСНУЛА У ГОСПОДУ НАЈСТАРИЈА МОНАХИЊА И ИГУМАНИЈА У СРПСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

Радујте се свагда у Господу, и опет велим: радујте се!" (Филипљанима, 4, 4)

У јутарњим часовима, када се служила Света Литургија у манастирској капели, уснула је у Господу игуманија Михаила, старешина манастира Благовештења (рудничког), дана 17. децембра 2014. године, у својој 98 години живота. Сутрадан, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је заупокојену Литургију, а у наставку је служено монашко опело.

На дан сахране, 18. децембра 2014. године, од раног јутра су пристизали свештеници, монаси и монахиње, као и благочестиви народ са свих страна: из шумадијске епархије, али и из жичке, браничевске, крушевачке и других епархија наше Цркве. Од врле игуманије Михаилице, у име свих, опростио се надлежни Епископ, који је рекао да је мати Михаилу упознао као манастирски ђак у својој 12 години у манастиру Студеници, када је долазила код свога брата оца Јулијана студеничког.

Мати Михаиле се у својој 18 години, када су се девојке китиле цвећем и одлазиле на игранке и прела, одрекла овога света, узела крст свој и пошла за Христом; њена млада душа је чезнула за вечним и непролазним. Зато је 1935. године оставила родитељски дом

и Крушевац, престоницу кнеза Лазара, и упутила се у манастир „Пресвете“, у Старој Србији – Македонији, код чувене руске игуманије Диодоре, која ју је увела у монашки живот по руском правилу.

Године 1945. Бугари су протерали ово сестринство, руско и српско, из Македоније. Монахиње долазе код митрополита Јосифа у Београд, који је и сам био протеран, а који их упућује на владика Валеријана, викарног епископа будимљанског, задуженог од стране Српске Православне Цркве за сва протерана свештена и монашка лица. Епископ Валеријан их упућује у манастир Благовештење рудничко. Овде мати Диодора и њено сестринство долазе на згариште, јер је непријатељ запалио манастир. Све је изгорело осим цркве. На пепелу и згаришту, на празној ледини, без игде ичега, сабрало се ово сестринство које је бројало око 26 монахиња, што руских што српских. Живеле се у штали пуних седам година. Али, долази још једна невоља: 1948. године мати Диодора и руске монахиње су протеране јер нису имале држављанство ФНРЈ. Био је то болан растанак са својом матером и руским сестрама. Управу над манастиром Благовештења, по благослову тадашњег Епископа шумадијског Валеријана, прима сестра Марина, која сада прима и малу схиму са именом Михаила.

Живот овог сестринства у манастиру Благовештењу био је уистину подвиг. Почело се од ничег, најпре на рашчишћавању згаришта и камен по камен, на обнови манастирских конака. Хлеб се куповао. Аграрном реформом манастиру је одузето на стотине хектара шуме и других добара. Живот је, уистину, био подвижнички. Данас је манастир Благовештење уређен манастир епархије Шумадијске.

Говорећи о игуманији Михаилице, преосвећени Владика је рекао да је она била велики молитвеник и један од стубова епархије Шумадијске. У монашком подвигу је провела 80 година и уснула у Господу у својој 98 години живота.

Игуманија Михаиле је била духовна мајка многој деци која ће је памтити по љубави, јер је свима хтела да помогне и пружи савет и утеху. Многе је привела Христу Богу кроз поуку да се некрштени крсте и невенчани венчају. Била је мисионар у времену од 68 година колико је провела као игуманија благовештењска. Свакога је са љубављу дочекала и са љубављу испратила.

У манастиру Благовештењу, после сваке Литургије, за учеснике се поставља трпеза љубави.

Била је најстарија монахиња (80 год.) и игуманија (68 год.) у СПЦ.

Игуманија Михаиле је сахрањена на монашком гробљу у порти манастира Благовештења, ожаљена од свих.

Нека је овој врлој монахињи и игуманији блажен покој у Царству Оца Небеског, и нека је Господ прослави као што је и она Њега прослављала, приносећи трудове свог монашког живота.

Драгослав Степковић, протојереј-ставрофор

Дејан Ђуричић

СЛИКА О БОГУ КОД ГРАЂАНА СРБИЈЕ У СОЦИОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА ИЗ 2010. ГОДИНЕ

Крај осамдесетих и почетак деведесетих година носио је са собом низ револуционарних промена како на друштвеном-политичком плану тако и у културном, духовном и јавном простору Србије, где се врши преосмишљавање односа у друштвеној и религијској сфери. Новосаздане амбијенталне околности створиле су потребу за реевангелизацијом, па би се почетак деведесетих година због тих разлога могао означити

нима и репресијама. Тако је било и са високим школством у Србији, пошто је Православни Богословски факултет био искључен са Београдског Универзитета 1952. године, а његово финансирање је вршено пре свега из касе саме Цркве. Овакав прогон теолошких школа из јавног система образовања је по др Милану Радуловићу проузроковао низ негативних последица које ни до данашњег дана нису отклоњене.¹

првенствено као период ревитализације православља и афирмације његове друштвене улоге. Позиција религије у посткомунистичком друштву Србије расте, она поприма интезивнији значај који јој је логично и припадао, али који је био маргинализован у периоду атеистичке владајуће идеологије. Српска Православна Црква као верни чувар народног, културног и духовног идентитета добија све већи простор у друштвеном животу.

Суштинским променама у друштву погодовала је дуготрајна економска и општа криза југословенског социјалистичког друштва, али и духовни вакум који се створио за време милитантног атеизма. Напоменућемо само да су до 1945. године средње верске школе биле у саставу државног система образовања, па самим тим и под стручно-педагошким и административним старањем и надзором надлежних државних органа, а да су од 1945. године те школе искључене из јавног система образовања, а њихово финансирање, организација, програм и кадрови су прешли у потпуности у надлештво цркава и верских заједница, које су, пак, непрестано биле изложене латентним прого-

Ревитализација религије означавала је промене не само на спољашњем социјално-друштвеном плану него и унутар самих професионалних заједница које су морале све већем броју верника да пружају одговоре на егзистенцијална и догматска питања. У том периоду све је већи број оних који су од декларисаних атеиста постајали верници. Таква „перестројка“ захтевала је снажан интелектуални и духовни блок унутар самих верских заједница које су морале на адекватан начин да консолидују верску структуру. Тај посао захтевао је огромне напоре и шта више, рад на њему продужава се до данашњих дана. Иако је већина оних који са правом сматрају да је религија истински носилац културног и националног идентитета српског народа, без чије улоге он не би могао да одоли историјским искушењима модерне цивилизацијске епохе, ипак има и оних који сматрају да религијски систем има доминанту улогу, и који захтевају његову маргинализацију, зарад веће секуларизације. Ови други, не тако ретко приврженици и симпатизери комунистичког система, и у модерном добу неолибералне политичке филозофије били су и главни опоненти предлогу Министарства вера за увођење веронауке. С тим у

вези јако је битно емпиријско истраживање друштвене релевантности религије у Србији 2010. године које је спровео Хришћански културни центар из Београда у сарадњи са Центром за европске студије из Брисела и Фондацијом Конрад Аденауер из Берлина. У уводној речи ове публикације изложени су циљеви емпиријског истраживања, тј. намера да се „утврди типологија верника у Србији, њихови мотиви религиозности, однос према религији и религиозним установама, њихова перцепција вере (религије), као и друштвена улога Цркава и верских заједница.“² Истраживање је вршено у периоду од јула до децембра 2010. године на репрезентативном узорку са 1219. испитаника, на територији Републике Србије без Косова и Метохије.³ Групе су у допунском узорку планиране са по 60 испитаника за католичку, исламску и јудаистичку вероисповест, и 120 за протестантску. Квоте у додатном узорку су одређене према полу и старости, али и према присутности појединих вероисповести у основном узорку.⁴ Допунски узорак изведен је методом личног контакта и препоруке⁵ за разлику од репрезентативног узорка који је обављен путем

методе систематског корака и последњег рођендана са три враћања на адресу. Додатни узорак имао је 285 испитаника исламске, јудаистичке, католичке и протестантске вероисповести, што укупно чини 1054 испитаника.⁶ Ово истраживање дотицало се не само питања о ставовима верника према друштвеним проблемима и изазовима, него и питања односа према Европској унији, евроинтеграцијама, европским вредностима, али и питања о односу према екуменском покрету и интеррелигијском дијалогу. По добијеним подацима истраживање је показало да је религиозност грађана Србије на високом нивоу, но да још у потпуности нису искристалисани њихови доживљаји своје вере или одређених догматских истина као што су вера у Бога, у васкрсење из мртвих, рај и пакао итд. У овом кратком прегледу навешћемо и размотрити само резултате истраживања Хришћанског Културног Центра који се односе на појам Бога.

Према добијеним емпиријским налазима састављена је табела, у којој се одговори изражавају процентуално:⁷

Модалитети	%
Верујем да Бог постоји	67,3
Сумњам, можда постоји а можда не постоји	5,0
Нека врста духа или животна сила постоји, не знам да ли је то Бог	20,4
Не мислим да постоји Бог, дух или животна сила	5,1
Нисам о томе размишљао/ла	1,7
Не знам	0,5
Укупно	100

Горе наведена табела нам показује да је веровање у Бога на прилично високом нивоу (чак 67 %), међутим, да је висок проценат и оних који тврде да постоји „нека животна сила или дух“ (20,4 %), али који не знају да ли је то Бог. Такође, висок је проценат и оних који мисле да не постоји Бог, дух или животна сила (5,1 %) и оних који сумњају да можда постоји а можда не постоји Бог (5,0 %). Ово значи да се чак 10 % испитаника колеба по питању вере у Бога или је пак, сасвим одриче. Ова чињеница представља забрињавајући податак знајући да су емпиријским истраживањем обухваћене групе од интереса које у себе укључују следеће вероисповести: православну, јудаистичку, исламску и римокатоличку, које имају јасно и недвосмислено учење о Богу.

Природно, намећу се бројна питања. Да ли је ово последица недовољне катихизације становништва? Да ли је и у којој мери претходно друштвено уређење детерминисало тренутно расположење и схватање сопствене религије? Да ли су за ово криви неки други чиниоци? Једно међу мноштвом питања јесте да ли је овакво (не) знање последица све већег приступа информационом технологијама у глобалном свету које оперишу са различитим информацијама и различитим учењима? Простор виртуелних медија је место где се

врло лако стварају „виртуалне религије“ и различити синкретистички религиозни правци који у својим учењима имају и овакве „представе“ и учења о Богу.

За Православну Цркву, која има установљен догмат о Светој Тројици, односно о Богу, овако висок проценат оних који су се изразили као „верници у неку животну силу“, представља дилему да ли је катихетска и мисионарска порука Цркве, а у тој констелацији и верска настава, довољно пажње посветила разјашњавању елементарних догматских и верских истина? Несумњиво је да је свему томе допринео и духовни вакум који

се стварао у дужем временском периоду, а у којем су обликоване генерације са уским погледима на свет, заслепљене марксистичким светоназорима и дарвинистичким ставовима о настанку света и пореклу човека. Свакако, то се сигурно одразило на негативан став према цркви и религији уопште, те су тако многа поколења остала без минималног верског и религијског знања.

Али, поставља се питање зашто је ово учење битно, зашто инсистирати на њему? Учење Православне Цркве о Богу као о личности, односно о заједници три личности има и егзистенцијалне последице будући да човек који је створен по икони и подобију Божијем, и сам представља личност која себе остварује у заједници са другим личностима. По речима митрополита Ј. Зизјуласа: „појам личности са њеним апсолутним и онтолошким садржајем рађа се историјски у покушају Цркве да онтолошки изрази своју веру у Тројичног Бога“.⁸ На онтолошком плану човек је биће које је створено за заједницу управо онакву каква је заједница Свете Тројице. Митрополит Ј. Зизјулас пише: „За Оце Истока јединство Божје, један Бог, и онтолошко начело или „узрок“ личног тројичног живота Бога не чини једна суштина Божја него ипостас (υπόστασις), то јест личност (πρόσωπον) Оца. Један

Бог није једна суштина него један Отац, који је и „узрок“ рођења Сина и исхођења Духа Светога. Дакле, онтолошко начело опет се узводи на личност. Тако кад кажемо да Бог „јесте“, тиме не везујемо личну слободу Божју, (биће Божје није онтолошка „датост“ или нека проста „стварност“ за Бога), него узводимо биће Божје његовој личној слободи. Конкретније ово значи да Бог као Отац, а не као „суштина“, тиме што „јесте“ стално потврђује своју слободну вољу да постоји, и ова потврда управо чини Његово тројично постојање.⁴⁹ Допринос великих Кападокијских отаца из IV века огледа се и у томе што су они у савремену терминологију увели појам личности који је до тада био непознат у хелинистичком свету. Због тога ће митрополит Јован и нагласити да „Ако нема Бога, нема ни личности!“¹⁰ Самим тим, неправилно учење о Богу се одражава и на антропологију као што смо сада напоменули, али и на саму еклисиологију у једном ширем спектру посматраних односа. Даље, уколико у једну од основних догми хришћанства на правилан и прописан начин верује само мањина испитаника, онда се намеће логично питање шта је са другим веровањима из тако свеобухватног догматског корпуса? Такође, истраживање је показало да је веома висок проценат веровања која уопште не спадају у домен хришћанске праксе, као што су веровање у магију, телекинезу, у реинкарнацију итд.¹¹ Због овога, по мишљењу М. Благојевића „неки религиолози сматрају да се религиозна (идејна) еклектика изражава у широком спектру појаве нових, окултно-магичних веровања, помешаних са ортодоксним, православним веровањима“.¹² Ово су свакако забрињавајући подаци. У процени религиозности представа о Богу, дакле, игра једну од кључних улога. Зашто је то тако? Управо из разлога што представа о Богу више него неки други аспект религиозности утиче на разумевање верских поука, начина спасења, и на формирање субјективног верског живота. Управо када план представе о Богу пренесемо на поље свакодневног религиозног живота, учавамо колико те представе могу да утичу на формирање става о догматским истинама, али и на формирање личне духовности. Зато није ни чудо што се у оквиру једне Помесне Цркве појављује више различитих тумачења

догматских модела понашања и живота, али и догматских претпоставки неких других питања.

Да резимирамо. Да би нам православнима била јаснија питања наше вере, као и литургијски и светотајински живот, неопходно је кренути од самог почетка који често захтева разјашњавање појмова који нам се чине као савршено јасни. Потребно

је такође искоренити из учења Православне Цркве све оне насlage које је Црква покупила сударајући се са све израженијом секуларизацијом, и очистити све негативне духовне утицаје који су тако популарни захваљујући тренду глобализованог друштва у којем се културе, религије и друштво преплићу често на један нездрав и вештачки начин. Потребно је да катихетска и мисионарска улога Цркве у XXI веку буду сведочење Православне вере властитим примером у којем би се све оне истине одозго, сва догматска правила разјаснила властитим постојањем (примером, сведочењем), те би на тај начин катихизација и ширење Благих вести засигурно били и делотворнији.

напомене:

¹ Радуловић, М. *Обнова српског државно-црквеног права*. Београд, 2009. стр. 49.

² Радић, Т. Павић, Центнер В. *Увод у студију*. // Религиозност у Србији 2010. [Истраживање религиозности грађана Србије и њиховог става према процесу европских интеграција]. /ed. Андријана Младеновић. Хришћански културни центар, Центар за европске студије, Фондација Конрад Аденауер: Београд, 2011. стр. 6

³ Радић Т., Павић, Центнер В., н. д., стр. 10.

⁴ Исто. стр. 11.

⁵ snowball method.

⁶ Кубурић, З., Гавриловић, Д. *Веровање и припадање у савременој Србији*. // Религија и толеранција. (18) 2012. г. стр. 206.

⁷ Табела је приказана онако како она стоји у Прегледу истраживања. // Религиозност у Србији 2010. Београд, 2011. г. стр. 207.

⁸ Зизјулас, Ј. митр. *Сабрана дела (Студије о личности и цркви)*. Интернет ресурс: <http://www.scribd.com/doc/216290796/Jovan-Zizjulas-Studije-o-Licnosti-i-Crkvi-Sabrana-Dela> (02. 08. 2014.) стр. 14.

⁹ Зизјулас, Ј. митр. н. д., стр. 16.

¹⁰ Исто. стр. 17.

¹¹ Благојевић, М. *Актуелна религиозност грађана Србије*. // Религиозност у Србији. н. д., стр. 57.

¹² Благојевић, М. н. д., стр. 57.

Омилитичка вежба

ДА ИЗВРШИМО ДЕЛО КОЈЕ СИ НАМ ДАО

(Беседа на Јеванђеље о Христовој првосвештеничкој молитви, Јован 17, 1-25)

У име Оца, Сина и Светога Духа!

Исус подиже очи своје небу и рече: „Оче, дошао је час, прослави Сина својега, да и Син твој прослави Тебе“ (Јн 7, 1). Ево, сада је час одлуке! Сада је моменат од којег зависи судбина постојања свеколике твари! Управо сада наступа време у којем ишчекујемо прослављење Логоса, јер Његово прослављење јесте и наше прослављење и васкрсење за живот, као што нам и сам јеванђелист, међу свим апостолима најљубљенији, Јован, каже да у Сину беше живот, и живот беше светлост људима (Јн 1, 5).

Отац воли Сина одувек, а толико је заволео и овај свет да је чак и свог љубљеног Сина послао да кроз Њега сви заблистамо и просветлимо се знањем истинске светлости којом Он сија од пре векова.

„А ово је вјечни живот“, говори Господ, „да познају Тебе једнога истинитог Бога и кога си послао Исуса Христа“ (Јн 17, 3). Управо смо ми ти, браћо и сестре, који смо позвани да познамо истинитог Бога, како би Га прославили и принели Му жртву хвале за све што је учинио и претрпео нас ради, између осталог и „крст, гроб, тридневно Васкрсење, узлазак на небеса, седање са десне стране Бога и Оца и Други и Славни Његов долазак“, као што слушамо у Златоустовој Литургији. Цела Христова првосвештеничка молитва нам указује на то да смо ми, хришћани, со земљи. Ми смо као зрно горушичино, „истина, најмање од свију семена, али кад узросте, веће је од свег поврћа и буде дрво велико да птице небеске долазе и настанују се на грама његовим“ (Мт 13, 31-32).

Ми смо то мало семе у свету. Она мала заједница сабраних на једном месту, која је у овом свету али није од њега, као што нам сведочи ранохришћански спис Дидахи. Јер и сам Господ нам говори „и свијет их омрзну, јер нису од овог свијета, као што ни ја нисам од свијета“ (Јн 17, 14). Али, иако смо ми оно мало стадо оваца које непријатељи као чопор вукова окружише, на шта нам и сам псалмопојац Давид указује у псалмима, говорећи „опколише ме као пчеле саће“ (Пс 117), односно „они који ме изгнаше сада, опколише ме“ (Пс 17, 11), не очајавајмо због тога јер је за нас припремљена Трпеза од пре постанка света. Укрепимо наду и утешимо се Господњим речима које слушамо на недељној Литургији: „радујте се и веселите се, јер је велика ваша плата на небесима“ (Мт 5, 12).

Одбацимо зло! Одбацимо сваки грех који нас наводи да замрзимо и одвојимо се од Бога и ближњег! Него, насупротив, заволимо Господа и другог и подносимо страдања њих ради, на шта нас упућује и Свети Максим Исповедник у својим велелепним главама о љубави, када каже: „ако је љубави својствено дуготрпљење и доброта, очигледно је да постаје туђ љубави онај који се гњеви и злобу чини, а туђ љубави је туђ и Богу јер Бог је Љубав.“ Стога,

истрајавајмо у животу Истине, иако тај живот са собом носи велико бреме, терет и страдање, како бисмо свој ум узнели ка небеским висинама и познали истинског Оца.

„Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у мени и ја у Теби, да они у нама једно буду, да свијет вјерује да си ме Ти послао“ (Јн 17, 21). О, превелике ли жртвене љубави коју Бог има према нама да сви у будућем веку постојимо као мали богови, у мери раста Христова! О, неизрецивог ли снисхођења да Бог, остајући оно што је био, постане оно што није био, дајући нам самог себе за живот! Јер, као што Отац вечно постоји само у Сину и кроз Сина и Син не постоји никако другачије него у Оцу и кроз Оца, тако ћемо и ми, баш то мало стадо оваца, кроз свог Пастира Исуса Христа вечно постојати у наручју Очевог. Зато, љубимо и добре и зле, добре као пријатеље а порочне као непријатеље чинећи им добро, дуготрпећи и подносећи њихове поступке јер и Бог све љуби и својом светлошћу обасјава и зле и добре и даје дажд и праведнима и неправеднима (Мт 5, 45). Немојмо да се Христове Првосвештеничке речи „Оче праведни, свијет тебе не позна“ (Јн

17, 25) односе на нас! Немојмо бити они који ће одбацити највећи дар од Господа, сам живот, „Јер, колико се човек удаљава од живота толико се приближава смрти, јер Бог је Живот, а ускраћивање живота јесте смрт“, каже Свети Василије Велики.

Него, наш живот нека буде живот храброг војника, зато што смо ми ти који требамо да се наоружамо врлинама којима ћемо се, пре свега благодаћу Божјом, одбранити од греха и сатрити смрт, да бисмо познали Тебе Једнога, Истинског и Прослављеног Јединородног Сина коме нека је слава заједно са нерођеним и беспочетним Оцем и вечноисходећим и животворним Духом, сада и увек и у векове векова. Амин!

Дарко Цвијић, ученик V разреда крагујевачке Богословије

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован благодизволео је у периоду од 1. децембра 2014. године до 31. јануара 2015. године:

Осветити:

Живопис за крстионицу при храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко, 28. децембра 2014. године.

Рукоположити:

Ђакон Огњена Козлину у чин свештеника 4. децембра 2014. године у храму Ваведења Пресвете Богородице манастира Каленића;

Ђакон Марка Јефтића, парохијског ђакон при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, у чин свештеника 27. децембра 2014. године у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу;

Милутина Гашевића, теолога, у чина ђакон 27. децембра 2014. године у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Дејана Костића из Крагујевца;
Дејана Шкркића из Крагујевца.

Основати:

Шесту парохију крагујевачку при храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко.

Извршити регулацију:

Између Прве и Треће пархије крагујевачке при храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко.

Одликовати:

Ореденом Светог Симеона Мироточивог:

Милорада Грчића;
Драгана Алемпијевића;
Драгана Томића;
Владана Јовичића.

Архиепископском граматом захвалности:

Милорада Савића.

Замонашити по чину мале схиме:

Искушеницу манастира Благовести Пресвете Богородице – Дивостина Драгицу (Тошић), давши јој монашко име Доротеја.

Поставити:

Новорукоположеног јереја Огњена Козлину на дужност привременог пароха мељачког у Мељаку, Архиепископско намесништво бељаничко;

Новорукоположеног јереја Владана Костадиновића на дужност привременог пароха Прве крагујевачке парохије при храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Новорукоположеног јереја Марка Јефтића на дужност привременог пароха Четврте младеновачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архиепископско намесништво младеновачко;

Новорукоположеног ђакон Милутина Гашевића на дужност парохијског ђакон при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архиепископско намесништво младеновачко;

Монахињу Салафаилу (Баштовановић), сестру Благовештенског манастира у Страгарима, за настојатељицу именованог манастира.

Поверити у опслуживање:

Протојереју Милану Благојевићу, пензионисаном пароху крагујевачком, упражњену Прву крагујевачку парохију при храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Братству храма Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу упражњену Шесту парохију крагујевачку при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Братству храма Силаска Светог Духа у Крагујевцу упражњену новоосновану Шесту парохију крагујевачку при храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко.

Разрешити:

Јереја Желка Милића, привременог пароха вранићког при храму Светог пророка Илије у Вранићу, даље дужности опслуживања упражњене парохије мељачке у Мељаку, Архиепископско намесништво бељаничко;

Протојереја Милана Благојевића, пензионисаног пароха крагујевачког, даље дужности опслуживања Прве парохије крагујевачке при храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Јереја Александра Ресимића, привременог пароха Шесте парохије крагујевачке при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко.

Поделити канонски пријем:

Милутину Гашевићу из сзве клира Епархије канадске.

Поделити канонски отпуст:

Николи Трифуновићу у сvezу клира Епархије тимочке.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Католичком институту у Паризу:

Његошу Стикићу.

Пензионисати:

Протојереја Милорада Лазића, привременог пароха Четврте младеновачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архиепископско намесништво младеновачко.

Упокојила се у Господу:

Монахиња Михаила (Кнежевић), игуманија Благовештенског манастира у Страгарима.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. децембра 2014. године до 31. јануара 2015. године

ДЕЦЕМБАР 2014:

1. децембар 2014:

Служио Литургију у параклису Владичанског двора;
Рад у Епархијској канцеларији.

2. децембар 2014:

Служио Литургију у параклису Владичанског двора;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио на гробљу Бозману опело Данијели Јовановић, кћерки свештеника Живомира Миловановића.

3. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у крагујевачкој Саборној цркви.

4. децембар 2014 – Ваведење:

Служио Литургију у манастиру Каленићу и у чин презвитера рукоположио ђакон Оњена Козлину; пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;
Посетио цркву Светог Николе у Калудри ради надгледања радова на живописању;
Посетио манастир Прерадовац ради надгледања градње манастирског конака.

5. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији.

6. децембар 2014:

Служио Литургију у крагујевачкој Саборној цркви;
Рад у Епархијској канцеларији.

7. децембар 2014:

Служио Литургију у манастиру Драчи;
Примио Радослава Павловића, шефа кабинета председника Републике Србије.

8. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Посетио Богословију Светог Јована Златоустог у Крагујевцу и присуствовао наставним часовима;
Посетио свештеника Александра Сенића поводом крсне славе;
Присуствовао концерту Боре Дугића.

9. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;
Пререзао славски колач на Медицинском факултету Универзитета у Крагујевцу;
Посетио протојереја ставрофора др Зорана Крстића поводом крсне славе.

10. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

11. децембар 2014:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији.

12. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио редитеља и глумца Радоша Бајића;
Посетио Лазаревац ради договора о прослави стогодишњице Колубарске битке;
Присуствовао у парохијском дому у Лазаревцу предавању историчара Чедомира Антића.

13. децембар 2014:

Саслуживао на Литургији Господину Иринеју, патријарху српском, у дворској цркви у Београду;
Пререзао славски колач породици принца престолонаследника Александра Карађорђевића.

14. децембар 2014:

Саслуживао на Литургији Господину Иринеју, патријарху српском, у цркви Светог Димитрија у Лазаревцу и учествовао у прослави стогодишњице Колубарске битке; освештао нови парохијски дом у Лазаревцу;
Посетио цркву Светог Георгија у Дрену ради надгледања радова на живописању.

15. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Посетио манастир Прерадовац ради надгледања градње манастирског конака.

16. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији;
Састао се у Лазаревцу са представницима државних институција ради договора о обнови крипте цркве Светог Димитрија;
Посетио село Бабе ради надгледања текућих радова на Епархијској кући.

17. децембар 2014:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио Господина Пахомија, епископа врањског;
Посетио манастир Благовештење ради договора са сестринством о сахрани игуманије Михаиле.

18. децембар 2014:

Служио у манастиру Благовештењу Литургију и опело игуманије Михаиле;

Служио у цркви Покрова Пресвете Богородице у Јагодини парастос свим невино пострадалим од Другог светског рата до данас;
Служио бденије у цркви Светог Николе у Драгоцвету.

19. децембар 2014 – Никољдан;
Служио Литургију у манастиру Грнчарици и пререзао славски колач поводом славе манастирске цркве;
Посетио Ариље и био на слави код сестре.

20. децембар 2014:
Служио Литургију у манастиру Дивостину;
Рад у Епархијској канцеларији.

21. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији.

22. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији.

23. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;

24. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Служио у цркви Светих апостола Петра и Павла у Рачи опело Весни, кћерки свештеника Ненада Савића;
Учествовао на свечаности у касарни Војске Србије у Крагујевцу;
Рад у Епархијској канцеларији.

25. децембар 2014:
Служио Литургију у старој крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији.

26. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио новог команданта гарнизона војске Србије у Крагујевцу;
Примио архитекту Саву Стражмештерова ради договора о градњи конака манастира Келића;
Присуствовао пријему градоначелника Крагујевца Радомира Николића.

27. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Младеновцу; у чин свештеника рукоположио ђакона Марка Јефтића, а у чин ђакона Милутина Гашевића;
Посетио село Бабе ради надгледања текућих радова на Епархијској кући.

28. децембар 2014 – Материце:
Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви.

29. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији.

30. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији.

31. децембар 2014:
Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

ЈАНУАР 2015:

1. јануар 2015:
Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви.
Рад у Епархијској канцеларији;
Посетио у Врању Господина Пахомија, епископа врањског.

2. јануар 2015:
Саслуживао на Литургији у врањској Саборној цркви; пререзао славски колач Господину Пахомију, епископу врањском, поводом крсне славе.

3. јануар 2015:
Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији.

4. јануар 2015 – Оци:
Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Поделио у Владичанском двору деци дарове.

5. јануар 2015:
Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији;
Локалним медијским кућама прочитао Божићну посланицу.

6. јануар 2015 – Бадњи дан:
Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Служио у Бечмену опело брату Милутину;
Служио бденије у Саборној цркви и освештао бадњак.

7. јануар 2015 – Божић:
Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Приредио Божићни пријем.

8. јануар 2015 – Сабор Пресвете Богородице:
Служио Литургију у цркви Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији.

9. јануар 2015 – Свети архиђакон Стефан:
Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији;
Посетио протојереја Милића Марковића поводом крсне славе.

10. јануар 2015:
Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и председавао састанку архијерејских намесника Шумадијске епархије.

11. јануар 2015:
Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у Лазаревцу током које је крстио малог Ђорђа, сина свештеника Александра Новаковића.

12. јануар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради током које је крстио Симониду, кћерку Ивана и Марије Шаренац.

13. јануар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

14. јануар 2015 – Обрезање Господње, Свети Василије Велики:

Служио Литургију у цркви Светог Василија Великог у Маршићу и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Служио, уз присуство принца престолонаследника Александра Карађорђевића, у опленачкој цркви Светог Ђорђа помен свим умрлим члановима породице Карађорђевић.

15. јануар 2015:

Служио Литургију у манастиру Денковцу и пререзао славски колач поводом имендана игумана Серафима.

16. јануар 2015:

Рад у Епархијској канцеларији;
Учествовао на трибини у крагујевачком музеју о репресији према Цркви и свештенству од 1944. до 1953. године.

17. јануар 2015:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији.

18. јануар 2015:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

19. јануар 2015 – Богојављење:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и Велико водоосвећење;
Служио молебан на Шумаричком језеру поводом богојављеног пливања за Часни крст.

20. јануар 2015 – Сабор Светог Јована Крститеља:

Служио Литургију у Параклису Владичанског двора;
Посетио у Ваљеву Господина Милутина, епископа ваљевског и пререзао му славски колач поводом крсне славе;
Примио од Господина Милутина, епископа ваљевског, честице моштију Светог владике Николаја;
Посетио протојереја ставрофора Зарију Божовића поводом крсне славе.

21. јануар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

22. јануар 2015:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Примио Милету Радојевића, директоре Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама, представнике Српске краљевске академије научника и уметника, Душана Козарева, заменика директора Канцеларије за Косово и Методију, Радишу Пљакића, Верољуба Стевановића и свештеника из Лазаревца и одржао састанак о обнови крипте лазаревачке цркве Светог Димитрија;
Посетио др Радета Николића поводом крсне славе.

23. јануар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Учествовао у Патријаршији СПЦ на састанку Господина Иринеја, патријарха српског са председником Републике Томиславом Николићем;

Посетио село Бабе ради надледања текућих радова на Епархијској кући.

24. јануар 2015:

Служио Литургију и четрдесетодневни парастос игуманији Михаили у манастиру Благовештењу уз саслужење бугарског митрополита Гаврила;
Учествовао у Аранђеловцу у манифестацији Светосавска свита.

25. јануар 2015:

Служио Литургију у манастиру Каленићу и пререзао славски колач поводом празника Чудотворне иконе Богородице Млекопитатељнице;
Замонашио по чину мале схиме у манастиру Дивостину искушеницу Драгицу давши јој монашки име Доротеја.

26. децембар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији;
Учествовао у Светосавском програму Телевизије Јагодина;
Служио бденије у цркви Светог архангела Гаврила у Јагодини;
Учествовао у Светосавској академији у Јагодини.

27. јануар 2015 – Свети Сава:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и пререзао славски колач;
Пререзао славске колаче у Првој и Другој крагујевачкој гимназији, у Другој политехничкој школи, у школи за децу оштећеног слуха, у основним школама Ђура Јакшић и Свети Сава; учествовао у Светосавској академији у Књажевско-српском театру у Крагујевцу под покровитељством Града Крагујевца; учествовао у Светосавској академији у београдском Народном позоришту коју је организовало Министарство просвете.

28. јануар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

29. јануар 2015:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Председавао епархијском Одбору за газдовање шумама;
Служио у Смедеревској Паланци опело Ратку Сенићу.

30. јануар 2015:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио у манастиру Прекопечи опело монахињи Урили;
Учествовао у раду Српске краљевске академије научника и уметника која је епископу Господину Јовану доделила високо признање *Златна повеља* и која га је примила за свог редовног члана.

31. јануар 2015:

Служио Литургију у цркви Светог Атанасија Великог у Селевцу и пререзао славски колач поводом црквене славе;
Посетио цркву Свете Тројице у Селевцу;
Посетио цркву Светог деспота Стефана Лазаревића у Смедеревској Паланци;
Посетио брата Милију у болници.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ ЗИД С ЦРКВА”

ВЕРТЕП У ТОПОЛИ

Вертеп, играказ који се изводи о Божићу потиче из старине. У хришћанској традицији, вертеп се први пут помиње у време цара Константина у 4. веку. Тада је уочи Божића улицама Цариграда ишла велика Литија на чијем челу су били византијски цар и патријарх. Црквене песме су певали свештеници свих цариградских цркава. Литију је пратило мноштво света. Ношена је направљена велика пећина (Вертеп) у којој је представљено Христово рођење. Учесници овог играказа били су обучени у одговарајуће костиме и говорили су одређене текстове из Јеванђеља. Главни ликови су Пресвета Богородица са Богомладенцем у рукама, Праведни Јосиф, пастири, анђели, Ирод, потом три цара – мудраца са Истока: Гаспар, Валтазар и Мелихор.

Тако су и 5. јануара 2015. године, ђаци ОШ „Карађорђе“ у Тополи по пети пут извели играказ Вертеп, који је имао хуманитарни карактер, јер је сав прилог је ишао деци са посебним потребама удружења „Загрљај“.

Велику подршку, као и сваке године, пружили су нам свештеници опленичког намесништва као и Црквени хор „Опленац“ под управом Марије Ракоњац, учитељица Слађана Делић и многи грађани Тополе. Играказу су присуствовали свештеници опленичког намесништва, деца наше школе, њихови родитељи и бројни грађани Тополе.

Александар Алексић, вероучитељ

БЕСЕДА О СВЕТОМ САВИ У ПРВОЈ КРАГУЈЕВАЧКОЈ ГИМНАЗИЈИ

Свети Сава, највећи међ' Србима. Онај за кога рекоше мудри људи: „И на сунцу има пега, а на карактеру, животу и раду Светог Саве нема их.”

Данашњи дан је забележен златним словима у српској историји. И црвеним словима. Празник, један од највећих. Школска слава – Свети Сава. Празник деце, васпитача, наставника и професора, дан просвете. Јер знање је моћ.

Традиције се морамо сећати... Морамо познавати прошлост, да бисмо боље разумели садашњост и храбро корачали ка будућности. Треба поштовати и примити оно што је добро, што је вредно и усадити га.

И на овај дан, Свети Саво, светитељу наш, кличемо ти сви у глас! Ми ходамо твојим путем, следимо Твоје мисли и дивимо ти се! Стазе твоје су пуне љубави, поштења и части.

Растко Немањић, ујединитељ српскога рода, просветитељ и архиепископ, учитељ, саветодавац, дипломата. Градио је цркве, манастире, школе и болнице, описмењавао људе и стварао државу. Ујединио је цркву и државу, свештеници су говорили језик народни и познавали душу народа.

Док је боравио у Хиландару, Свети Сава је писао да треба ценити и неговати врлине и праве истинске вредности. А најбољи пример понашања, врлина и складности, показује учење Светог Саве и сам његов начин живота. Он нам је својим аскетизмом и моралним квалитетима показао како треба делати, како треба живети, у складу са својим мислима.

Кад станем пред његову икону, испред фреске у манастиру, осетим мир којим зрачи и доброту. И као да чујем његов глас, чист и звонак, успорен и миран, без трунке повишености, љутње и срџбе. И његове ме очи милују, уста благородно говоре... А појава, скромна и честита, изазива поштовање и жељу да живимо његовим начином

живота. Испоснички и скромно, никако гордо. У његовом животу није било несклада и недоследности. Учио је народ правим вредностима, суздржаности, мирио завађене, давао наду.

Традиције се морамо сећати... Треба усвојити добре ствари, а одбацили гнев, бес, инат, јарост, разметљивост, звецкање новцем и мачем. Јер Свети Сава је проповедао и учио народ божјим законима и заповестима, поштењу и узорности. Говорио је да треба имати праву и просвећену веру у Бога, да треба чинити добра дела, јер је на тај

начин божји човек савршен. Молио се за народ свом својом душом. Био је mudar и смирен, племенит и дародаван. За себе није тражио ни желео ништа. Био је принц који се одрекао престола. Изабрао је монашку одору, једноставност ћелије и манастирског живота.

А времена су данас тмурна, несигурна... И овај јануар, снег и мраз, заледили нам душу и срца. Увукао се неки немир у људе. Померене вредности. Испливале на површину ружне ствари, мане као мерило исправности, а врлине запостављене. И осећам треперење у ваздуху, осећам зебњу. Улицом лебде људи, помало изгубљени и занесени... Видим како многи просе и жале се да немају за хлеб, за струју... И леди ова зима, и ово време, увлачи се у кости...

Ал' висибаве стидљиво измилеле и испружиле своје насмешене главице. Траже зраке сунца.

Понеко је, понегде, изгубио компас. Али, ако погледамо у небо, видећемо најсветлију звезду водиљу која ће нас испунити љубављу и запалити искру части, скромности и хуманости.

Дух великих вођа, јунака и мислилаца даје нам снагу, буди веру и наду, испуњава радошћу. Њихове мисли обавијају нас свом силином и вуку напред. И не дам се, посрћем, падам, али убрзо и дижем, и ето, корачам уздигнута чела.

Сама мисао на те велике и снажне личности, на Светога Саву, на наше претке, на њихове ране и муке – буди ме и даје вољу. Гране су им ломиле, али их нису сломили. Корен је пустио дубоко жиле, које се не могу ишчупати ни посећи.

Свети Сава је оличење свега што је добро и племенито у нашем народу. Он је морална светлост која нам обасјава пут, он је пример како треба живети и радити. Како бити човек. Генерације су се напајале са његовог извора мудрости, истине и поштења. Борио се вером, миром, учењаштвом. И свака његова реч још одјекује, упркос вековима. Урезала се дубоко у наша срца као мисао водиља, као аманет.

И у мени данас расте понос. Понос што сам ђак најстарије школе у Србији, Прве крагујевачке гимназије. Понос што живим у некадашњој престоници, што сам део традиције и изданак Светог Саве, Немањића, Обилића, Марка Краљевића, Карађорђевића и Обреновића.

Свети Јустин Ћелијски каза да нема истинског добра, правде и слободе у историји српског рода, а да није Светога Саве, да нема ничег истински великог, бесмртног, узвишеног, ничег истински славног, ни вечитог у историји српског народа, а да није од Светога Саве.

Светитељу наш, завештао си нам да будемо сложни, честити и часни. И на Савин и наш дан, желим да кликнем, раширим крила и загрлим народ сав, како си нас и учио...

Поносно кажем да ће снага његова и његових мисли тећи и даље. И да ћемо и даље помињати и величати његове идеје, светосавље, његов труд и божанске речи, са којима се уздигао у свеце. Груди се пуне поносом што се не заборавља оно што је усађено, што се преноси и поноси...

Живот нам је дат да будемо вредни, добри, племенити, истрајни... Да помажемо једни другима, да се волимо. И зато се треба радовати и славити живот. Морамо се ујединити, удружити и помагати. Јер осмех и лепу реч је лако дати, бесплатни су. А свима нама потребни, као киша, као сунце... Дарујмо љубав. Светосавље, то је љубав, то је мир, то је праштање...

Свети Саво, ти си наш узор, учитељ и пријатељ у тешким данима. Чудотворац, који даје наду.

Свети Саво, кличемо ти сви у глас!
Ули снаге ти у нас!

ИЗЛОЖБА МАКЕТА ЦРКАВА У ОШ "21. ОКТОБАР"

Дана 26. децембра 2014. године у основној школи „21. октобар“ у Крагујевцу одржан је традиционални новогодишњи вашар. Ученици нижих разреда приредили су продајну изложбу својих радова, које су продавали присутним родитељима.

Том приликом ученици верске наставе изложили су макете цркава и манастира које су правили по свом избору у току месеца новембра и децембра. Макете су привукле велику пажњу родитеља, али и деце која су пожелела да их купе.

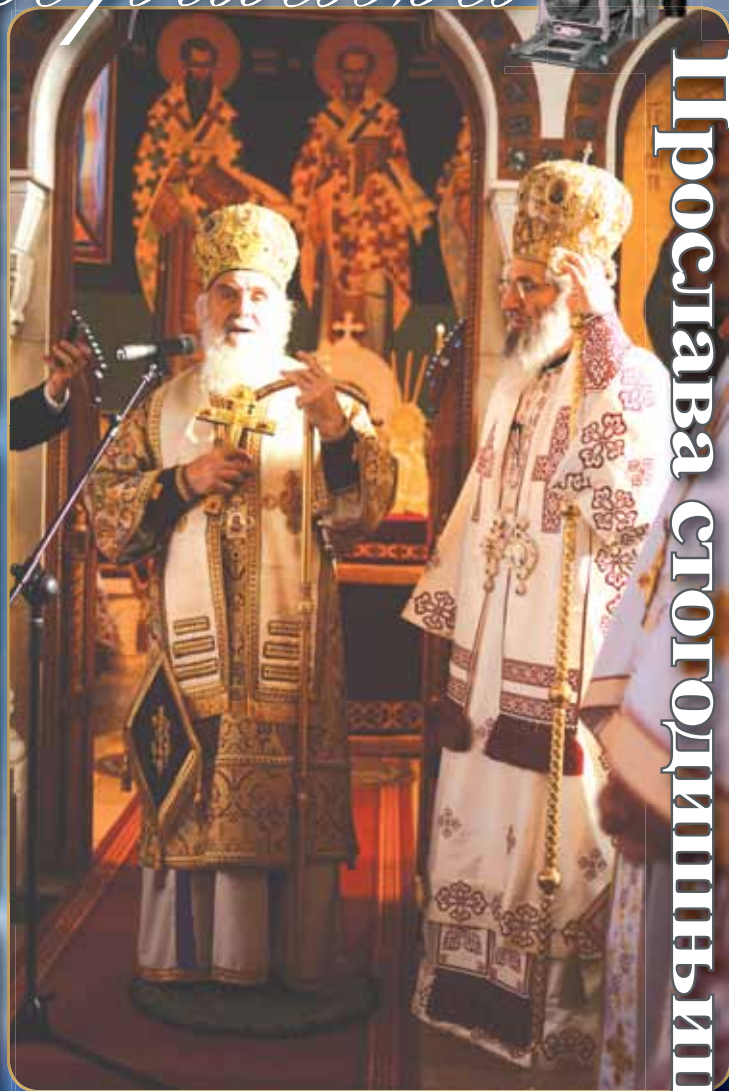
Неколико ученика помогли су вероучитељици у продаји макета. Том приликом прикупљена је симболична свота новца која ће у наредним празничним данима бити додељена онима којима је та помоћ потребна. Овом приликом се захваљујем учитељици Весни Вуловић која је, чувши да је приход од продаје намењен у добротворне сврхе, додала и свој прилог у виду новца и тиме увећала овај наш скромни поклон.

У току новогодишњег вашара родитељи су могли да погледају и пано верске наставе урађен поводом дана школе у месецу октобру. Пано је посвећен теми „Десет Божијих заповести“, а израдили су га ученици петог разреда, с обзиром да је ова тема планом и програмом предвиђена за њих. Пано свакога дана привлачи многе погледе, јер је тема коју обрађује увек актуелна и повезана са свим сегментима живота.

Весна Николић, вероучитељ

*фото
репортажа*

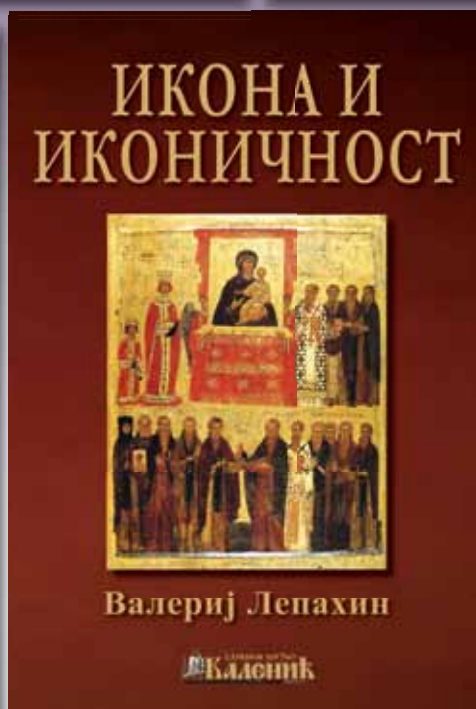
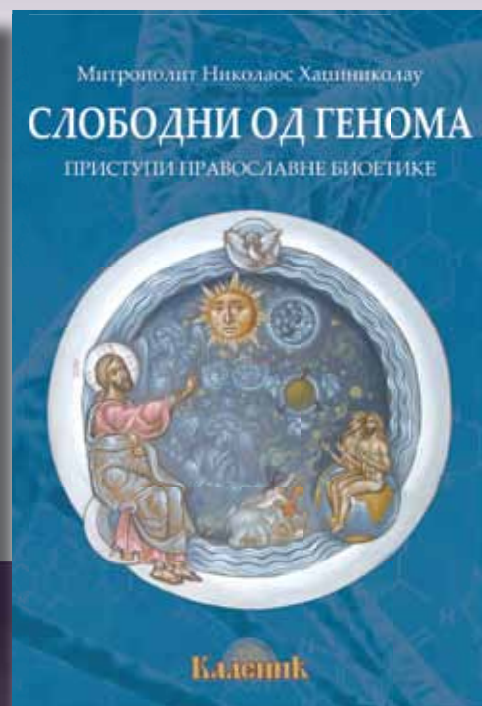
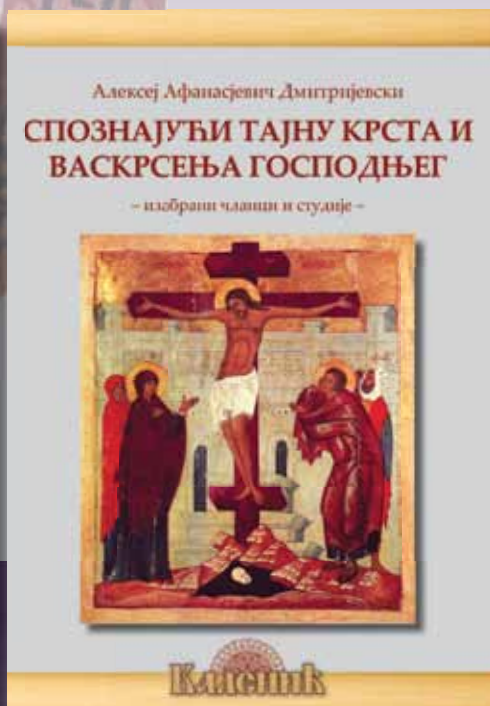
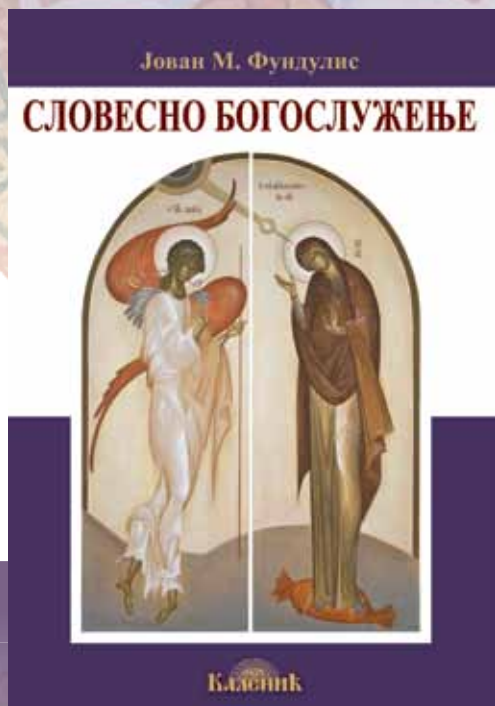

Прослава стогодишњице Когубарске битке

35 ГОДИНА ИЗДАВАШТВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Н о в а и з д а њ а

www.eparhija.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ
КАЛЕНИК